BOUWSTENENRAPPORT

SINGEL VAN ZWOLLE

felixx

Voorwoord

Introductie Opgave

Singel van Zwolle

Er is hard gewerkt aan diverse onderzoeken, visies en strategieën die de betekenis van de Singelzone hebben belicht. In de afgelopen jaren zijn de omgevingsvisie ‘Ons Zwolle van Morgen’ en het ontwikkelprogramma ‘Ons Stadshart van Morgen’ vastgesteld. Binnen deze kaders neemt de Singelzone een centrale positie in als een essentiële ruimtelijke structuur voor de verdere ontwikkeling van de stad. De Singelzone vormt een integraal onderdeel van de IJssel-Vechtdelta, waar zowel stedelijke als regionale watersystemen (IJssel, Vecht en Zwarte Water) samenkomen. Het fungeert als de verbindende schakel tussen diverse stadsparken en groenstructuren rondom het stadshart.

Terwijl de bestaande delen van de singel vragen om behoud en bescherming, biedt de op handen zijnde mobiliteitstransitie een unieke kans voor de uitbreiding van de bestaande groenstructuur, met name de sprong over de singel. Dit vormt het startpunt van de visie voor de Singel en legt de basis voor een intensief traject in samenwerking met de gemeente en verschillende belanghebbenden.

De Visie ‘Singel van Zwolle’ is een cruciale volgende stap in de concretisering van al de plannen gemaakt en in de maak. De visie definieert een ontwerp raamwerk dat de gefaseerde transformatie van deze zone tot een stadslandschap mogelijk maakt. Hierin worden verschillende functies op harmonieuze wijze ruimtelijk verbonden, waarbij waarden uit het verleden worden afgestemd op de uitdagingen die de toekomst met zich meebrengt.

Op basis van de historische lagen en de toekomstige uitdagingen is een analyse gemaakt van de singelzone van Zwolle. Op basis van de analyse zijn kansrijke bouwstenen benoemd voor de verdere doorwerking van de visie. Voorliggend document geeft **IN CONCEPT** een overzicht van deze bouwstenen. Een aangescherpte versie van het bouwstenenrapport zal een hoofdstuk vormen in de uiteindelijke visie die rond december zal worden opgeleverd.

Inhoudsopgave

INTRODUCTIE **04**
De Singel als Palimpsest *04*
Thematische opgaven *06*
Werkwijze *08*

01. LAGEN VAN DE SINGEL **10**
Landschap *10*
Netwerken *22*
Occupatie *34*

Introductie

De Singel als palimpsest

Toen, Nu en Straks

De Singel van Zwolle is zeldzaam compleet en intact. Maar de huidige structuur is feitelijk samengesteld erfgoed, het resultaat van vele transformaties, aanpassingen en toevoegingen. De singel als 'Palimpsest'. Palimpsest is schrijfmateriaal, meestal van perkament, waarop meerdere malen is geschreven. De vorige tekst is mogelijk niet goed gewist, waardoor die gedeeltelijk leesbaar blijft. We willen dan ook niet zomaar een nieuwe tijdlaag toevoegen aan de Singel van Zwolle, maar zorgvuldig kijken hoe die nieuwe tijdlaag zich verhoudt tot bewaarde en verdwenen elementen.

De waarden van het verleden

De Singel van Zwolle is een van de fraaiste voorbeelden van bolwerkparken in ons land, door de ongekend gave staat waarin ze verkeert, door de variatie en de ruimtelijke samenhang. Niet voor niets is de Singel van Zwolle opgenomen in de Canon van de ruimtelijke ordening. Het is uniek dat de Singel van Zwolle nog zo compleet is.
De vestingwerken waren immers niet heel omvangrijk en tegelijkertijd met de opheffing van de Zwolse vesting eind 18e eeuw werd Zwolle de hoofdstad van
een groot landgewest. Alle ingrediënten waren aanwezig voor groei en daarmee een drastische transformatie van de voormalige vestingwerken. Maar het liep anders; de industrialisatie vond, halverwege de 19e eeuw, in Twente plaats en Zwolle werd als provinciehoofdstad van Overijssel een rustige ambtenarenstad. Waar andere steden woekerden met ruimte voor industrie en de groeiende bevolking, ontbrak deze urgentie in Zwolle. De voormalige vestingwerken voorzagen in passende ruimte voor bedrijfsactiviteiten, voor luxe stadswoningen en -villa's en werden ingericht tot wandelpark. Als uitdrukking van die stedelijke transformatie is een grote variatie aan gebouwtypes en groene parkachtige ruimten bewaard gebleven binnen de maat en schaal van de Singel.

De opgaven van vandaag

De rode draad in de ontwikkeling van Zwolle is water. Water heeft eveneens een cruciale rol gespeeld in het behoud van de Singel, die al sinds de 14e eeuw deel uitmaakt van een uitgebreid regionaal watersysteem. Door voortdurend kleine aanpassingen te doen in het natuurlijke watersysteem van de laaggelegen IJssel-Vechtdelta heeft de stad het water tot op de dag van vandaag functionele, economische, ecologische, defensieve en esthetische betekenis weten te geven.

De Singel van Zwolle is hierdoor een hedendaagse, 'levende' en duurzame stedelijke structuur geworden. Echter, de nauwe band met water brengt ook kwetsbaarheid met zich mee, zeker in het licht van een veranderend klimaat. Het integreren van een robuuster watersysteem in dit historisch stadslandschap vormt dan ook een van de voornaamste uitdagingen voor de toekomst van de Singel.

De kansen van de toekomst

Het besef zit diep in de stad dat ze altijd in balans moet zijn met het water, zo ook de Singel. Nieuwe tijden stellen nieuwe eisen. In het 'recente' verleden heeft de Singel moeten omgaan met toenemende automobiliteit. Dit heeft geleid tot verstening van- en schaalvergroting in de Singel; de balans is op verschillende plekken zoekgeraakt. Nu water en klimaat opnieuw urgent zijn, liggen er kansen voor een aangepaste mobiliteit en kan de Singel hersteld worden. De singel maakt de sprong over het water en creëert een tweede zijde, wat zorgt voor meer lucht en ruimte voor de singelzone.

Deze ontwikkeling biedt mogelijkheden voor de herstructurering van het gebied en het dubbelzijdig inrichten van de zone tot continu stadslandschap. Daardoor kunnen omliggende wijken beter verbonden worden met de binnenstad en ontstaat een verbindingsweg voor ecologie, cultuur, recreatie en bedrijvigheid.

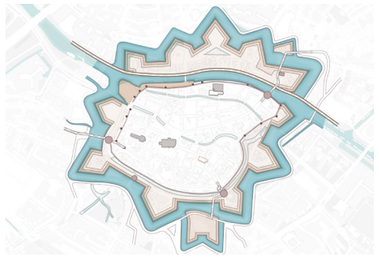
5 Tijdskaders

De Stadsmuur - de Aa (1250)

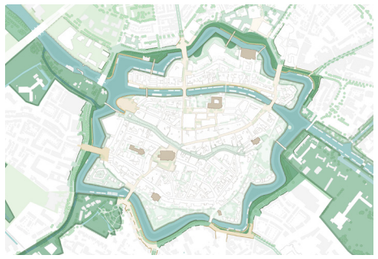
Nieuwe Wetering (1500)

Vestingsstad (1650)

De Open Stad (1820)

Sprong over de Singel (2022)

Introductie

Thematische opgaven

Om met nieuwe opgaven betekenis te geven aan de verschillende tijdlagen van de singel als palimpsest, hanteren we een aanpak die tijdlagen kruist met de thematische opgaven die er liggen.

Met de Singelvisie, sluiten we maximaal aan op de bestaande beleidsstukken. Er zijn 6 onderzoeksthema's geformuleerd. Daarnaast worden in het ontwikkelprogramma 5 ontwikkelprincipes benoemd, die voor de Singelzone zijn doorvertaald naar 7 gezichtspunten.

Om tot concrete ruimtelijke raamwerken te komen, koppelen we de onderzoeksthema's, ontwikkelprincipes en gezichtspunten. Ze zijn gecombineerd tot 3 planologische raamwerken. Daarin zijn alle informatie en uitgangspunten uit de eerdere studies vervat. Binnen elk van deze raamwerken wordt de mogelijke betekenis van de Singel geduid.

Landschap

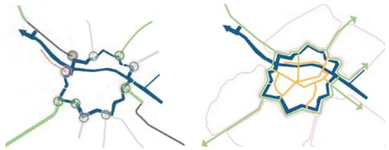
(De gezonde, groene en waterrobuuste Deltastad)

- De Singel als 'binnendelta' die meebeweegt met het klimaat (1) reflecteert op de wateropgave

Zwolle, als een Deltastad, kenmerkt zich door de singelzone die de binnenstad verbindt met watersystemen op verschillende schaalniveaus. Binnen de singel komen stad en land, evenals regionale en lokale watersystemen, harmonieus samen. De uitdaging ligt in het toekomstbestendig inrichten van de oeverzones van de singelzone, met als voornaamste doel de mitigatie van potentiële fluviale overstromingen van zowel het regionale watersysteem stroomopwaarts als vanuit het Zwarte Water. Een mogelijke aanpak voor het realiseren van veerkrachtige oeverzones is het creëren van een overstroombaar landschap aan de buitenzijde van de singelzone. Dit kan worden bereikt door het doordacht ontwerpen van afwisselend harde en zachte oevers. Hierbij zou delen van de singel dienen als een dynamisch gebied dat tijdens periodes van hoge waterstanden kan overstromen, waardoor de impact wordt geminimaliseerd.

- De Singel verbonden met de omringende landschappen en stadsparken (2) én De Singel als ecologische verbindingszone (3) worden gelinkt aan de onderzoeksthema's groen en ecologie.

De Singelzone verbindt de regionale groenblauwe structuren en de stadsparken van Zwolle. Het versterken van deze rol als landschappelijke en ecologische schakel in de stad vereist een zorgvuldige ontwerpaanpak. Het gebruik van Nature Based Solutions als integrale ontwerpbouwstenen speelt hierin een sleutelrol. Het integreren van zowel harde als zachte oevers speelt een sleutelrol in het combineren van ecologische diversiteit en esthetische waarde. Harde oevers kunnen dienen als structurele verdedigingselementen, terwijl zachte oevers met natuurlijke vegetatie bijdragen aan waterkwaliteit en habitatverbetering. Deze geïntegreerde aanpak bevordert een duurzaam en veerkrachtig gebruik van de singelzone, waarbij zowel functionele als ecologische aspecten in acht worden genomen.

Netwerken

(De Bereikbare Stad; De Duurzame en circulaire Stad)

- De Singel als poort van de stad (5) en de Singel als knooppunt van recreatieve routes (6) reflecteren op mobiliteit.

Door het doorgaand verkeer van de binnenring af te halen en alleen bestemmingsverkeer te faciliteren, ontstaat een uitgelezen kans om de binnenstad te voorzien van meer lucht en ruimte. Door het verminderen van verhardingen ontstaat ruimte die nodig is voor het toevoegen van woningen. We ontwikkelen een ononderbroken Singel en herstel van het authentieke karakter van de singel, terwijl doorgaande fiets- en wandelroutes langs en dwars op de Singel kunnen worden verbeterd. Door het creëren van een fijnmaziger netwerk, kan de binnenstad beter worden verbonden met de omliggende wijken. Op de knooppunten van diverse sportieve en recreatieve routes ontstaan mogelijkheden voor betekenisvolle plekken die verbonden zijn met een groen stedelijk woon- en leefmilieu. Zoals vermeld in het ontwikkelprogramma, wordt aan de poorten een eigen identiteit toegekend. Tegelijkertijd is het van groot belang om een overkoepelende samenhang te bewerkstelligen in het Singelpark als geheel. Deze consistentie schept een kader waarbinnen de poorten en entreegebieden verder kunnen doorontwikkelen tot opvallende elementen.

- De Singel als drager van de Duurzame en Circulaire Stad reflecteert op energie

Naast herinrichting van openbare ruimte staan we ook voor grootschalige aanpassingen in de ondergrond. De energietransitie legt aanzienlijke beslag op ruimte. Als we streven naar een weelderig groen Singelpark, is een nauwkeurige afstemming tussen boven- en ondergrond cruciaal. Daarbij moeten we breken met het traditionele idee dat de bovengrond de mogelijkheden volgt die door de ondergrond worden geboden. Dit vraagt om een proactieve dialoog, waarin eisen vanuit de bovengrondse functies evenzeer sturend zijn bij de positionering van ondergrondse infrastructuur.

Occupatie

(Ondernemende&creatieve Stad; Stad met Menselijke Maat)

- De Singel als drager van cultuur en economie (7) reflecteert op de onderzoeksthema's kunst en cultuur.

Met de sprong over het water werd de ruimtelijke scope van de singelzone vergroot richting de omliggende ontwikkelgebieden. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid voor een dubbelzijdig singelpark, waarbij het culturele en economische programma van de 'binnensingel' verrijkt kan worden door de toevoeging van hoogwaardige stedelijke buitenruimte langs de 'buitensingel'. Op deze manier fungeert de singel als een cultureel-economische katalysator voor de binnenstad, met ruimte voor culturele-, commerciële-, recreatieve- en economische voorzieningen.

- De Singel als groene economische motor (4) reflecteert op het thema programma.

De singel vormt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bewoners, bedrijven en culturele organisaties. De inrichting en organisatie van het landschapspark moet de ontwikkelingen in de stad maximaal stimuleren. Tegelijkertijd is het van belang om de groenstructuur te beschermen tegen 'programmatische oververhitting'. Met talloze verwachtingen, eisen en wensen is het noodzakelijk om weloverwogen afwegingen te maken en duidelijke keuzes te formuleren. Naast het bieden van groeiruimte voor aangrenzende programma's kan de singel ook zelf uitbreiden door deel te worden van complexe gebiedsontwikkelingen, zoals het Noorderkwartier, Wezenlanden Noord en het Roelenkwartier. Dit vergroot het stadslandschap van de Singel ruimtelijk, en maakt het diverser in ruimtelijke beleving.

Introductie

Werkwijze

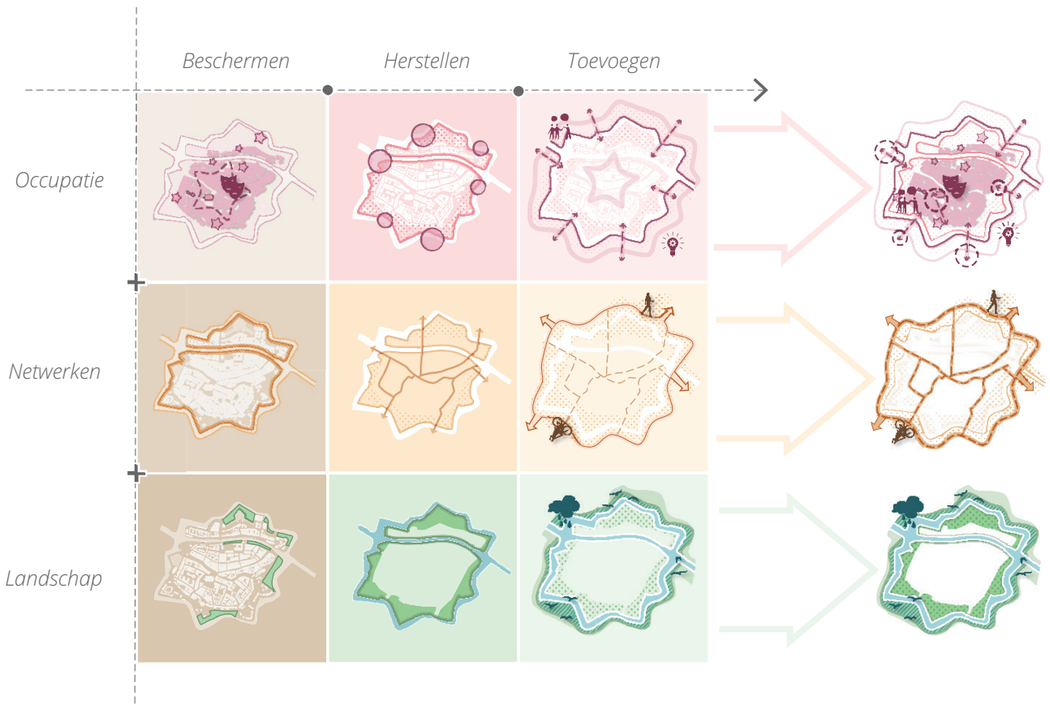
Lagenbenadering

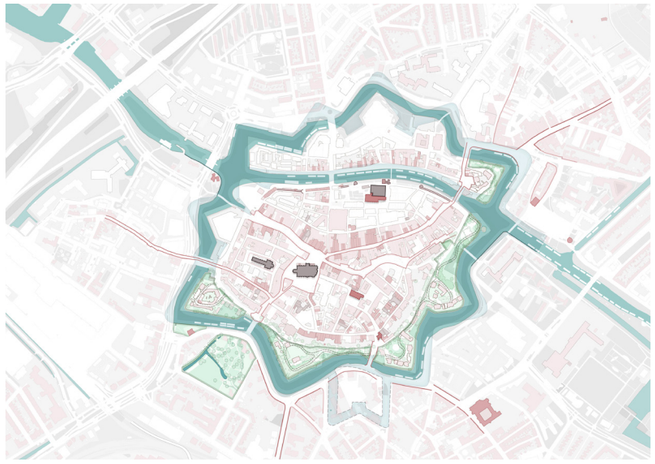
Voor de Visie Singel van Zwolle is gebruikgemaakt van de lagenbenadering uit de ruimtelijke ordening, waarbij de landschaps-, netwerken- en occupatielaag afzonderlijk worden onderzocht. In de landschappelijke laag richten we ons op thema's zoals ecologie, klimaat, water en bodem. De netwerken laag behandelt mobiliteit en energie, terwijl de occupatielaag zich bezighoudt met kunst, cultuur, economie, sport en spel.

Door deze thema’s op te splitsen, kunnen we de uitgangspunten en keuzes eerst sectoraal maken en later integraal benaderen. Dit resulteert in een heldere dialoog waarin de uitgangspunten per thema worden vastgelegd. Vanuit deze basis kunnen meekoppelkansen en quick-wins worden benoemd, die weer voeding geven aan de strategische keuzes en uiteindelijk leiden tot integrale strategieën. Dit proces creëert ook ruimte voor flexibiliteit, omdat veranderende inzichten thematisch kunnen worden verwerkt.

Elke laag is onderzocht vanuit de palimpsestbenadering. Hierbij beschrijven we de huidige structuren die beschermd moeten worden, de verloren structuren die hersteld dienen te worden, en de nieuwe structuren die moeten worden toegevoegd om te reageren op toekomstige uitdagingen.

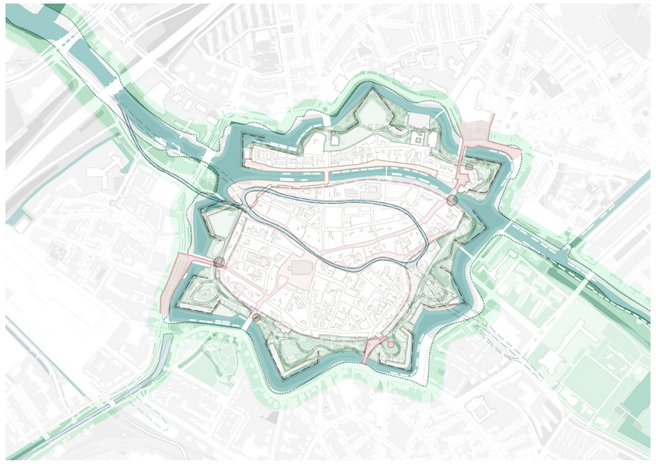
De matrix van thematische en tijdslagen vormt de basis voor het structuurplan van de Singel van Zwolle. Deze benadering zorgt ervoor dat alle aspecten van de stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling zorgvuldig worden overwogen en geïntegreerd, resulterend in een doordachte en flexibele visie voor de toekomst van de stad.

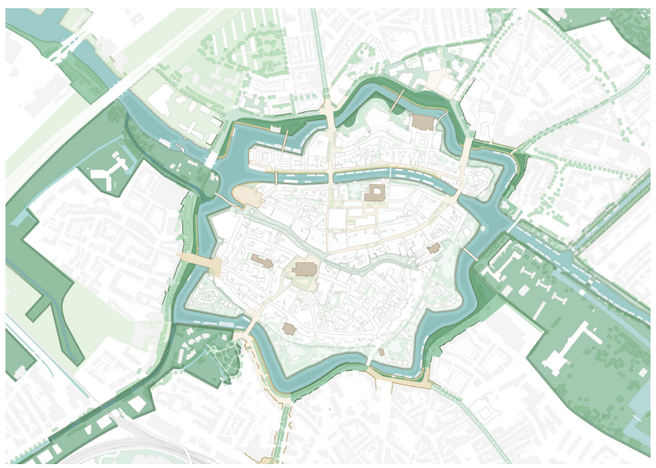
Beschermen

richt zich op het analyseren van de historische lagen en hun ruimtelijke kwaliteit in het binnenstedelijke weefsel. Zo zijn de restanten van de oude stadsmuur en de landschappelijke bolwerken onderdeel van het beschermd stadsgezicht. We benoemen de structuren als geheel, en onderscheiden daarbinnen de verschillende historische onderdelen als tijdlagen. We maken de waarden tastbaar die beschermd moeten worden tegen de invloeden van verandering in klimaat en verdichting van de stad.

Herstellen

benoemt de structuren uit het verleden die verdwenen zijn, of waarvan de leesbaarheid en samenhang niet meer duidelijk is. Mogelijk bieden de huidige opgaven ruimte om deze terug te brengen en te versterken, of op te laden met een nieuwe functie of betekenis. Daardoor worden bijvoorbeeld de bouwstenen zichtbaar, om de continuïteit en het karakter van de historische stadswandelingen langs de groene bolwerken in ere te herstellen. Of het herstellen van waterstructuren ter hoogte van Park Eekhout en de voormalige Willemsvaart.

Toevoegen

definieert de nieuwe tijdlaag van de Zwolse Singel, die ontstaat door ingrepen in de landschap-/netwerk-/occupatielaag. De kruising van de thematische lagen bouwt grotendeels op de bestaande en historische structuren van de Singel, maar voegt ook nieuwe elementen en structuren toe. De belangrijkste kans die wij alvast identificeren, is de mobiliteitstransitie in combinatie met de noodzakelijke ruimte voor waterbuffering. Daardoor ontstaat een dubbelzijdig Singelpark, met de karakteristieke waterstructuur centraal. Daarnaast vraagt de wateropgave wellicht meer ruimte dan de huidige situatie biedt.

Raamwerk Landschap

Ecologie, Water en Bodem

Het landschappelijk raamwerk vormt de robuuste basis van de singelzone. Het zorgt voor een klimaatadaptief, biodivers en gezond systeem, waar de stad jaren op voort kan bouwen. De singel heeft op dit moment regelmatig te maken met hoge waterstanden in verband met de benedenstroomse ligging van de Salandse Weteringen. Het vervult daardoor een cruciale rol in het bufferen van water. Door middel van ecologische oevers en ruimtes waar tijdelijke overstromingen mogelijk zijn kan de singelzone beter voorbereid zijn op de toekomst.

Burgemeester Roelenweg
Zwarte Water
Achtergracht
Burgemeester Drijbersingel
Thorbeckegracht
Nieuwe Vecht
Pannekoekendijk
Ter Pelkwijkpark
Grote Aa
Almelose Kanaal
Groot Wezenland
Potgietersingel
Park Eekhout
Park de Wezelanden
Assendorperstraat
Burgemeester van Roijensingel
Zeven Alleetjes
Willemskwartier

100 0 100 200 300 400 500 m

Legenda

- Natuurlijk waterrijk gebied
- Groene boulevard
- Doorgaande waterstructuur
- Modern Engels landschap
- Historisch Engels landschap
- Singel
- Tracé de groene Aa

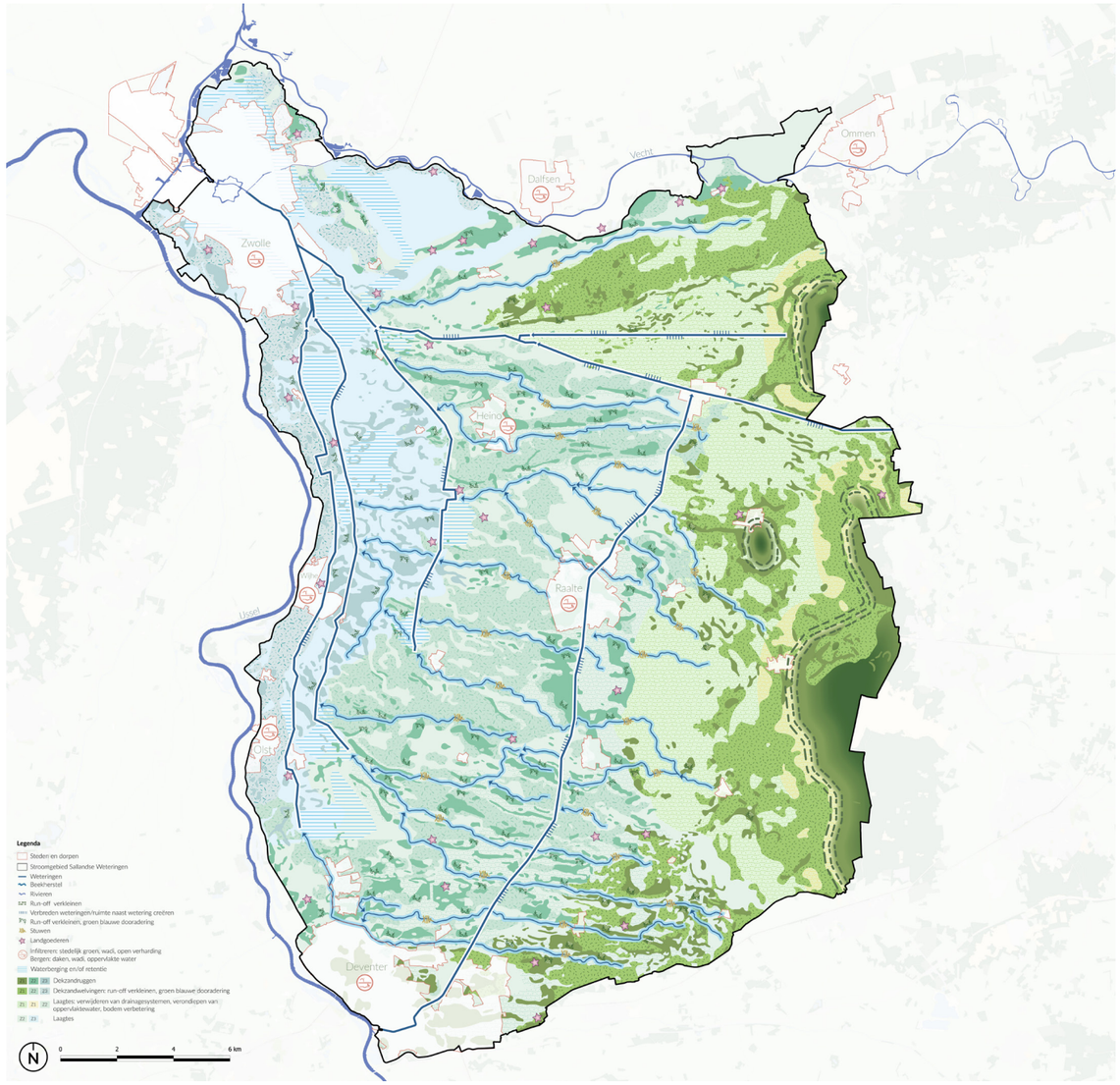
Klimaatopgave

Benedenstrooms gebied van de Sallandse Weteringen

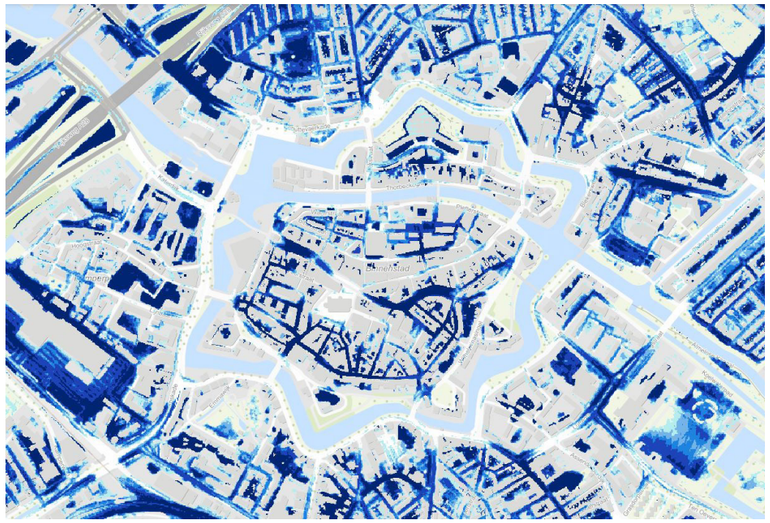
De Singel van Zwolle bevindt zich in het benedenstroomse gebied van de Sallandse Weteringen, wat betekent dat neerslag uit het omliggende buitengebied richting de Singel stroomt. Hierdoor staat zowel de binnenstad als de singel voor een aanzienlijke wateropgave. Het is echter onrealistisch om te verwachten dat deze uitdaging volledig binnen de singelzone kan worden opgelost. Een groot deel van de benodigde buffercapaciteit zal in het buitengebied moeten worden gerealiseerd. Toch is het cruciaal dat de binnenstad een stevige bijdrage levert, niet alleen om de waterhuishouding te ondersteunen, maar ook om de wateropgave zichtbaar te maken en bewustwording te stimuleren.

Naast de uitdagingen van wateroverlast, zullen we in de toekomst steeds vaker te maken krijgen met perioden van watertekorten. Het is essentieel dat de Singel van Zwolle een stabiliserende rol speelt door in droge tijden als waterbron te fungeren. Met een groene inrichting van de Singelzone kan bovendien een verkoelend effect worden gecreëerd voor de binnenstad. Deze groene oase kan helpen om de opwarming te mitigeren, vooral omdat de binnenstad door de dichte bebouwing en verharding een van de warmste plekken in de stad is tijdens hete zomerdagen.

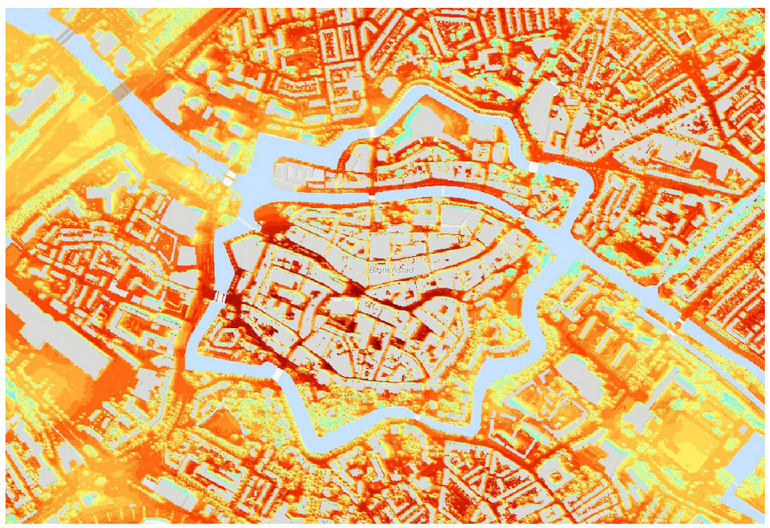
Het herstel en de duurzame ontwikkeling van de Singelzone bieden dan ook niet alleen een oplossing voor de waterhuishouding, maar dragen ook bij aan een gezondere leefomgeving in de binnenstad. Door de Singelzone strategisch in te richten met waterbuffering en groen, kunnen we een veerkrachtig systeem creëren dat zowel bijdraagt aan het omgaan met extreme weersomstandigheden als aan het verbeteren van het stedelijke klimaat. Dit zal niet alleen de levenskwaliteit in de binnenstad verhogen, maar ook een waardevolle bijdrage leveren aan de bredere ecologische en sociale duurzaamheid van Zwolle.

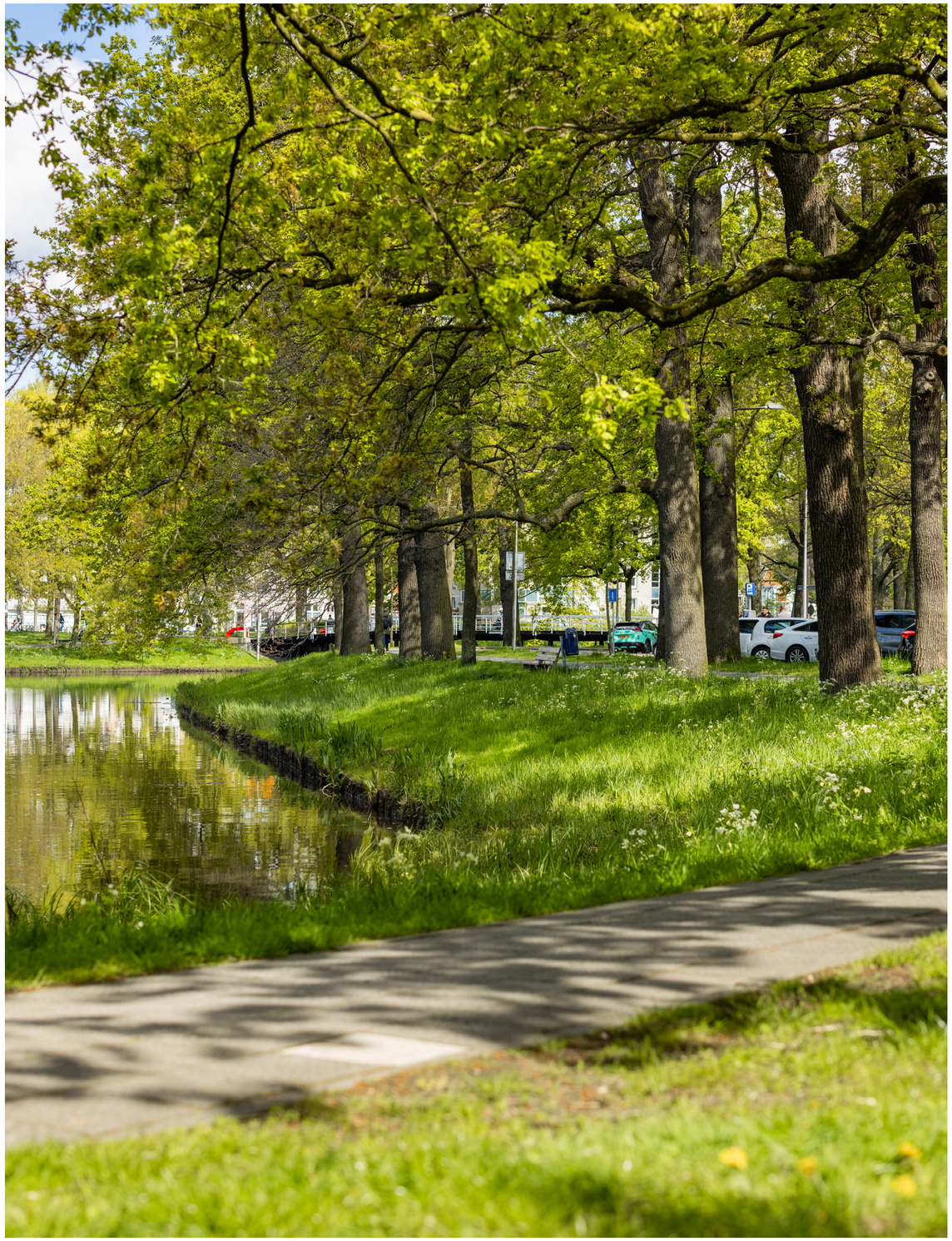
Wateroverlast

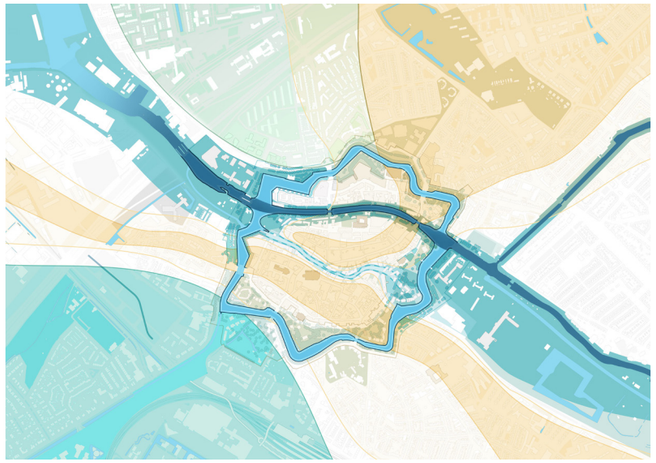

Hittestress

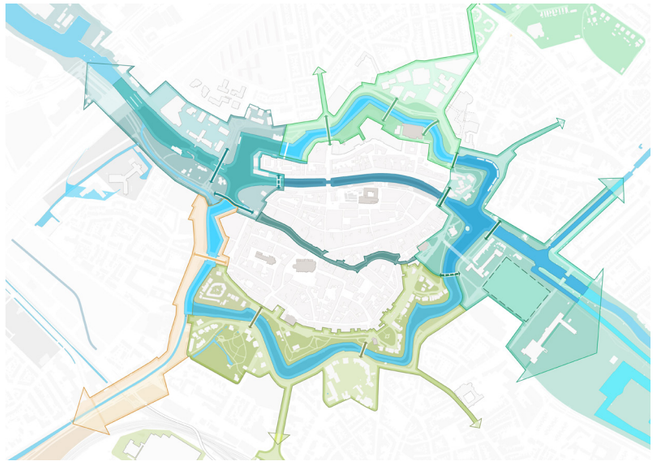
Bouwstenen

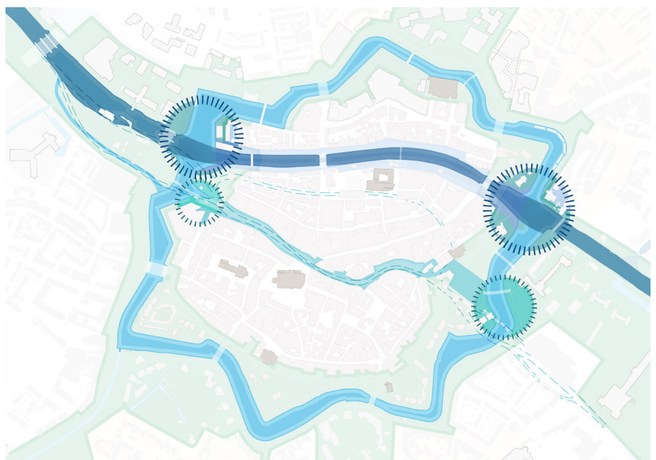
De Singel als verbindend element

De ruimtelijke samenhang van de Singelzone komt voort uit de grotere landschappelijke structuren, zoals de zandruggen en waterstructuren.

Identiteit en diversiteit

Binnen de Singelzone zijn vijf verschillende belevingszones te vinden die sterk beïnvloedt worden door de omliggende buurten.

Ankerpunten

De plekken waar de grotere landschappelijke structuren elkaar kruisen vormen landschappelijke ankerpunten, waar een bijzondere relatie met het water van de Singel kan ontstaan.

De Singel als verbindend element

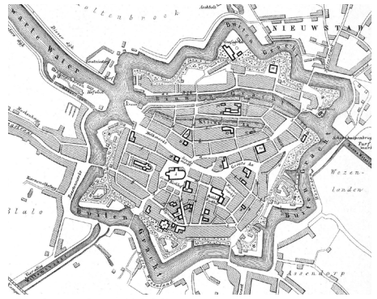
De ontwikkeling van de Singelzone

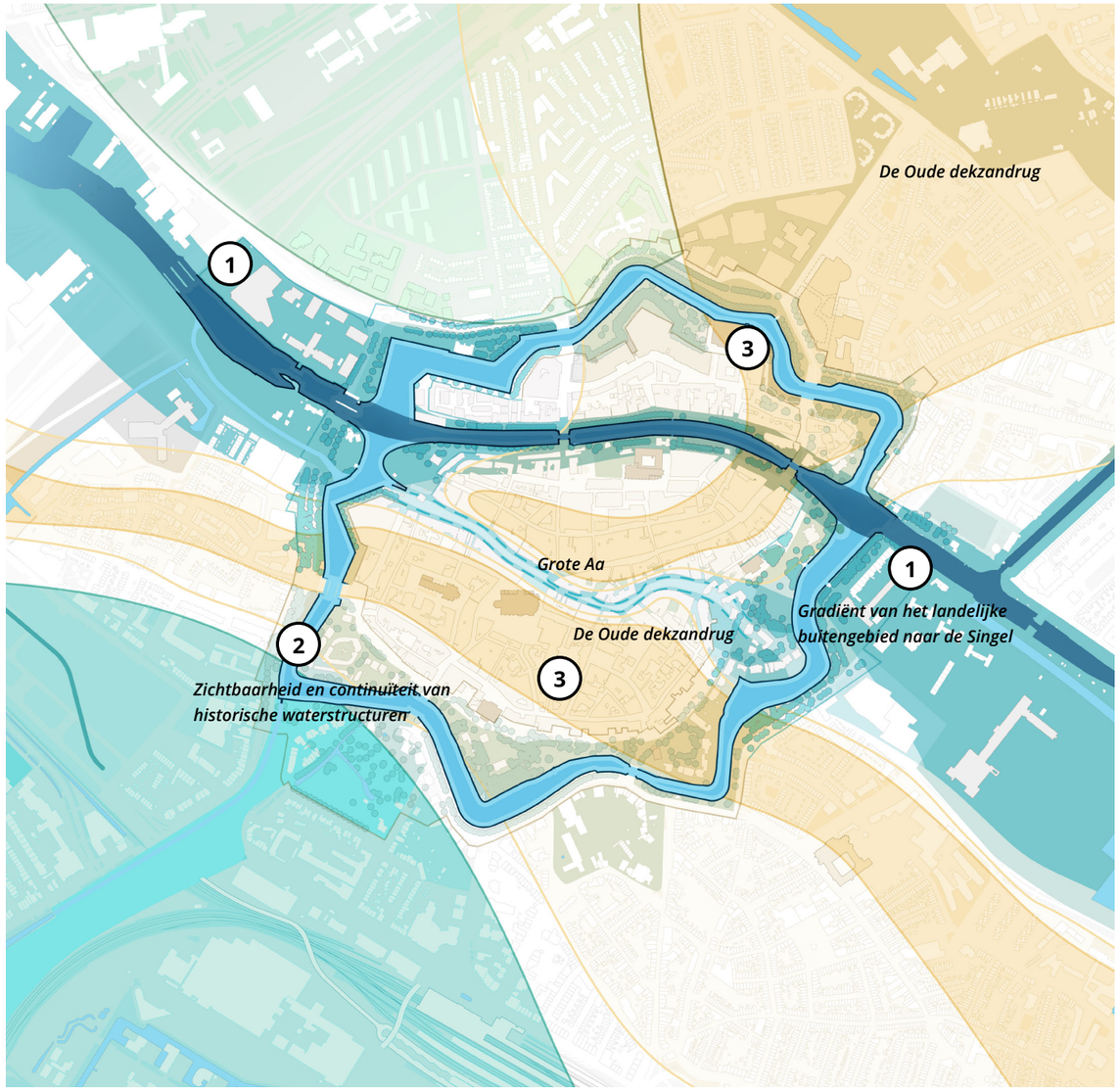
Aa en de dekzandroute, 1250

Vestingsstad, 1650

De Open Stad (1866)

De Nye Graven, de oude dekzandrug en de vestingsingel

Er zijn drie belangrijke landschappelijke structuren die de beleving van de Singelzone vormen. De Nye Graven als doorgaande waterstructuur van de Sallandse Weteringen via de Thorbeckegracht naar het Zwarte Water, vormt de belangrijkste waterstroom in het gebied. De dekzandrug was één van de belangrijkste factoren voor de vestiging van Zwolle op deze droge en doorwaadbare plek. Het zorgt voor de hoogteverschillen die nog duidelijk voelbaar zijn in het Stadshart. De vestingsingel is de belangrijkste identiteitsdrager van de Singel van Zwolle. Het zicht op de singel is dan ook reden dat de verschillende segmenten van de singelzone als één geheel ervaren worden.

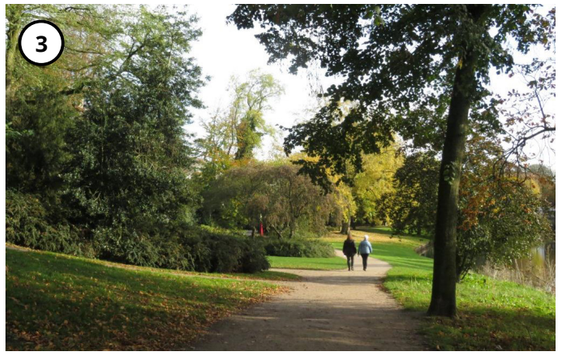
Referentiebeelden

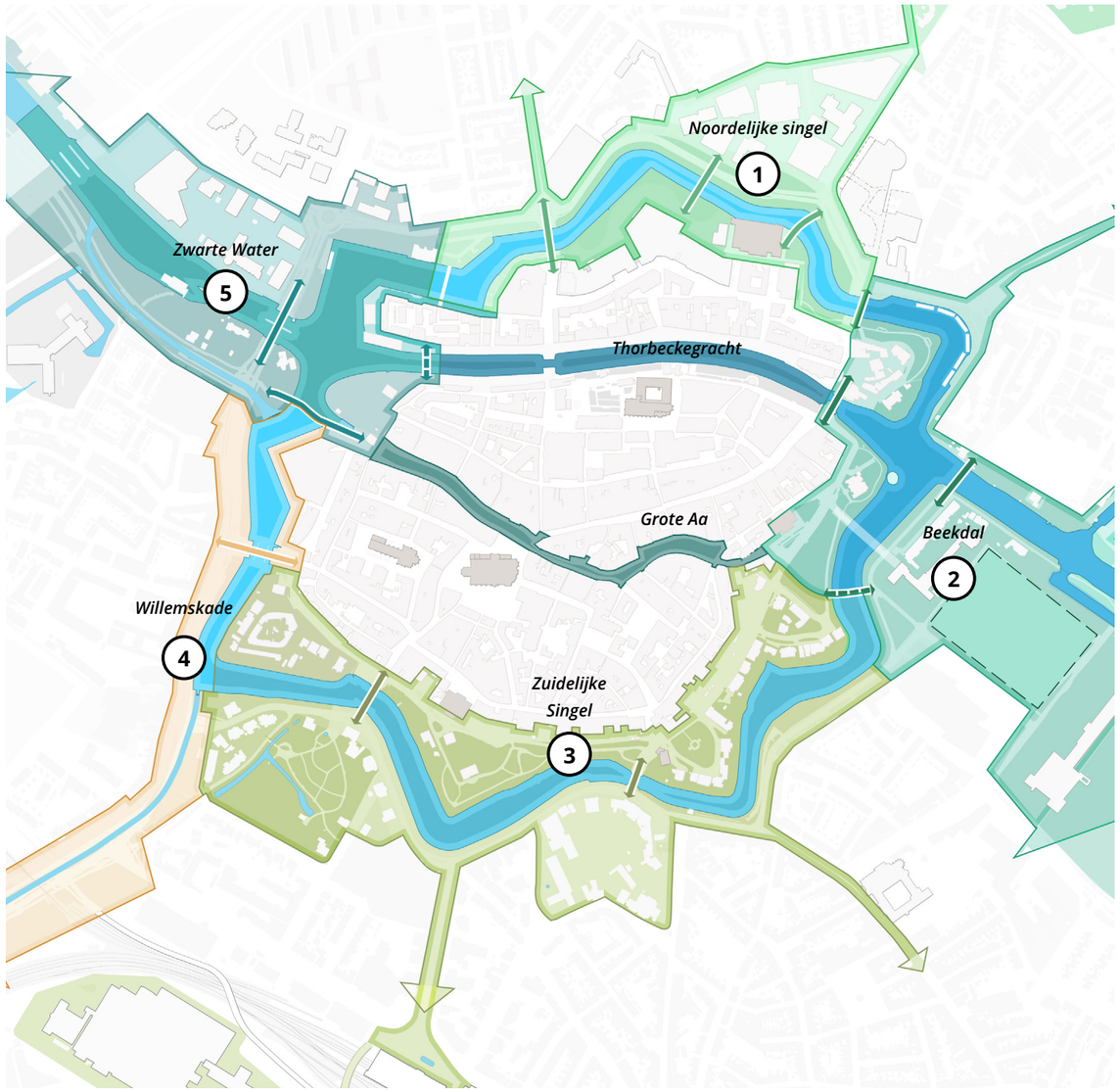

Identiteit en diversiteit

Vijf groene parksegmenten

De Singel van Zwolle is op dit moment een eclectisch geheel. Ondanks dat het meer zou moeten functioneren als een geheel in de toekomst, is het belangrijk om de diversiteit langs de singel te omarmen. Op basis van de huidige, historische en omliggende situatie, zijn er vijf Singelsegmenten te onderscheiden. Het Noorderpark is sterk gekoppeld aan Diezerpoort en de ontwikkeling van het Noorderkwartier. Het krijgt in de toekomst een uitstraling als modern engels landschapspark. Aan de overzijde van de Singelzijde vinden we het historische engelse landschapspark in de Burgemeester van Roijensingel. Dit deel van de singelzone heeft op dit moment het meest weg van een singelpark en is sterk verbonden met Assendorp. Het Roelenkwartier is een sterk gekoppeld aan het Zwarte Water en krijgt een invulling als stedelijke wetland. Aan de andere kant van de Thorbeckegracht vinden we de uitloper van Park de Wezenlanden als natuurlijk waterrijkgebied, wat sterk verbonden is aan de Sallandse Weteringen. Als laats hebben we de Willemskade-Noord, met een mogelijke referentie naar de voormalige Willemsvaart.

1 Noordelijke Singel

Contrast tussen open en gesloten zicht op het water

2 Beekdal

Natuurlijk waterrijk gebied

3 Zuidelijke Singel

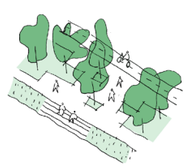

Historisch Engels landschap

4 Willemskade

Groene boulevard

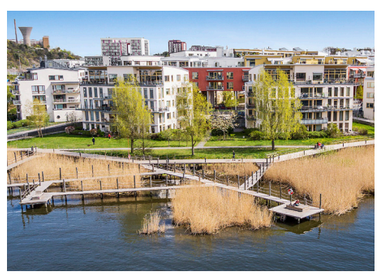

5 Zwarte Water

Stedelijk waterrijk gebied

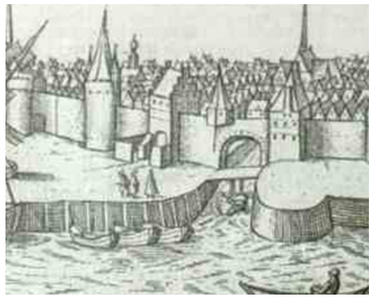

Ankerpunten

3 belangrijke landschappelijke structuren

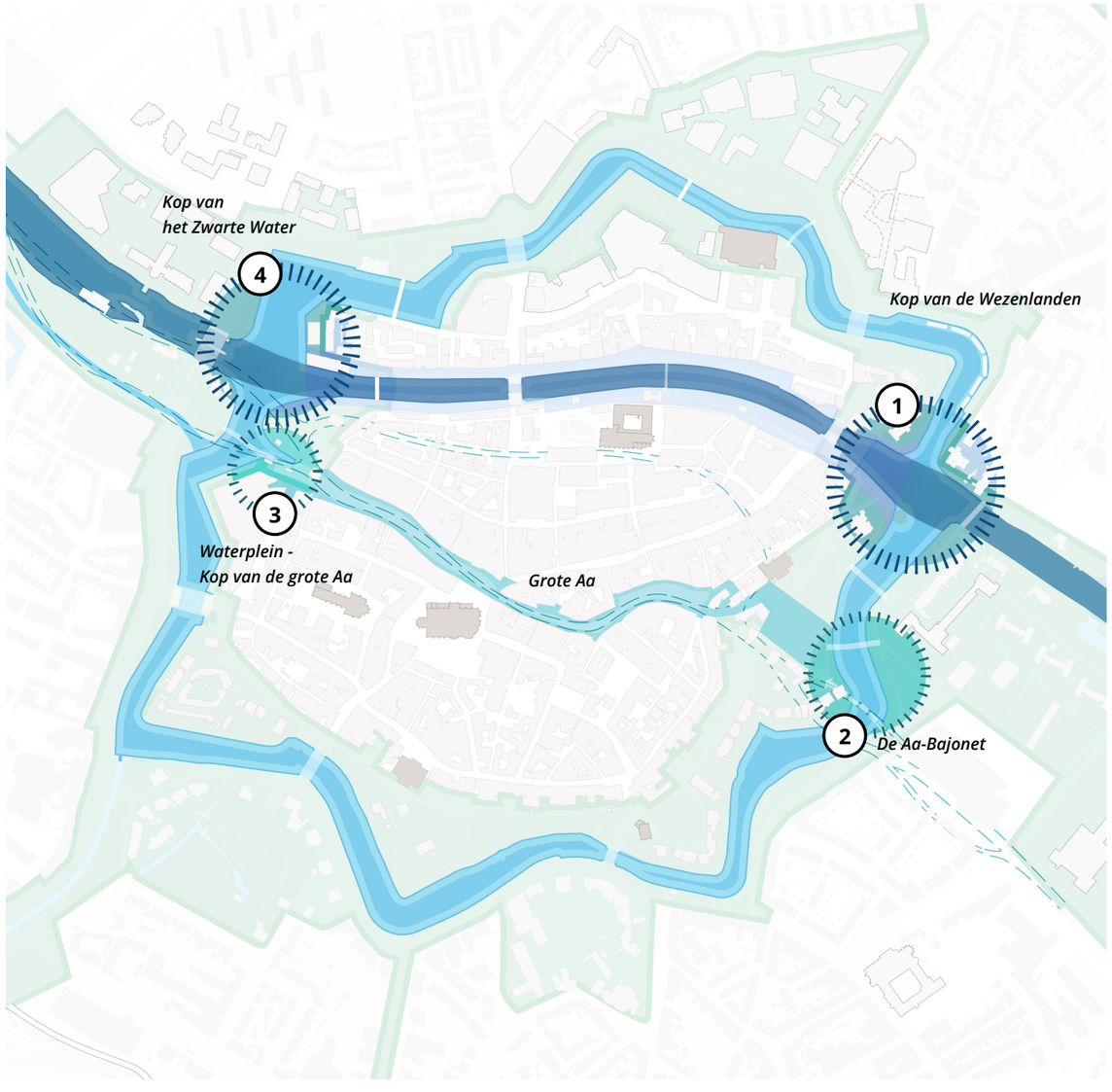
Verbindingen met het regionale watersysteem

De (verdwenen) Grote Aa

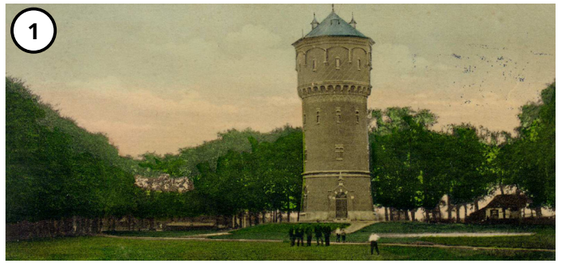
Van vesting naar weerszijdig park

Ankerpunten als kruisingsmomenten van landschappelijke structuren

De landschappelijke ankerpunten bestaan uit de momenten waar de huidige en historische waterstructuren vanuit de Sallandse Weteringen kruisen met de vestingsingel. Aan de oostzijde van de Thorbeckegracht vinden we de waterknoop aan de Kop van de Wezenlanden. Deze locatie biedt aanleiding voor een landschappelijke beleving van de Singelzone. Aan de westzijde de waterknoop wat geplaatst is tussen het Kraanbolwerk, Rodetorenplein, Roelenkwartier en de Hofvlietvilla. Deze locatie leent zich goed voor een stedelijke beleving van de Singelzone. Voor de realisatie van de Thorbeckegracht stroomden de Grote- en Kleine Aa door de binnenstad van Zwolle. De locatie van de Grote Aa is nog duidelijk zichtbaar in het stedelijk weefsel van het stadshart. Waar de voormalige Grote Aa de Singel kruist bevinden zich in de huidige situatie al landschappelijke momenten, zoals het Rodetorenplein en het Ter Pelkwijkpark. Beide plekken zijn de koppelstukken tussen het Stadshart en de Singelzone.

Historische en huidige weergave van de locaties

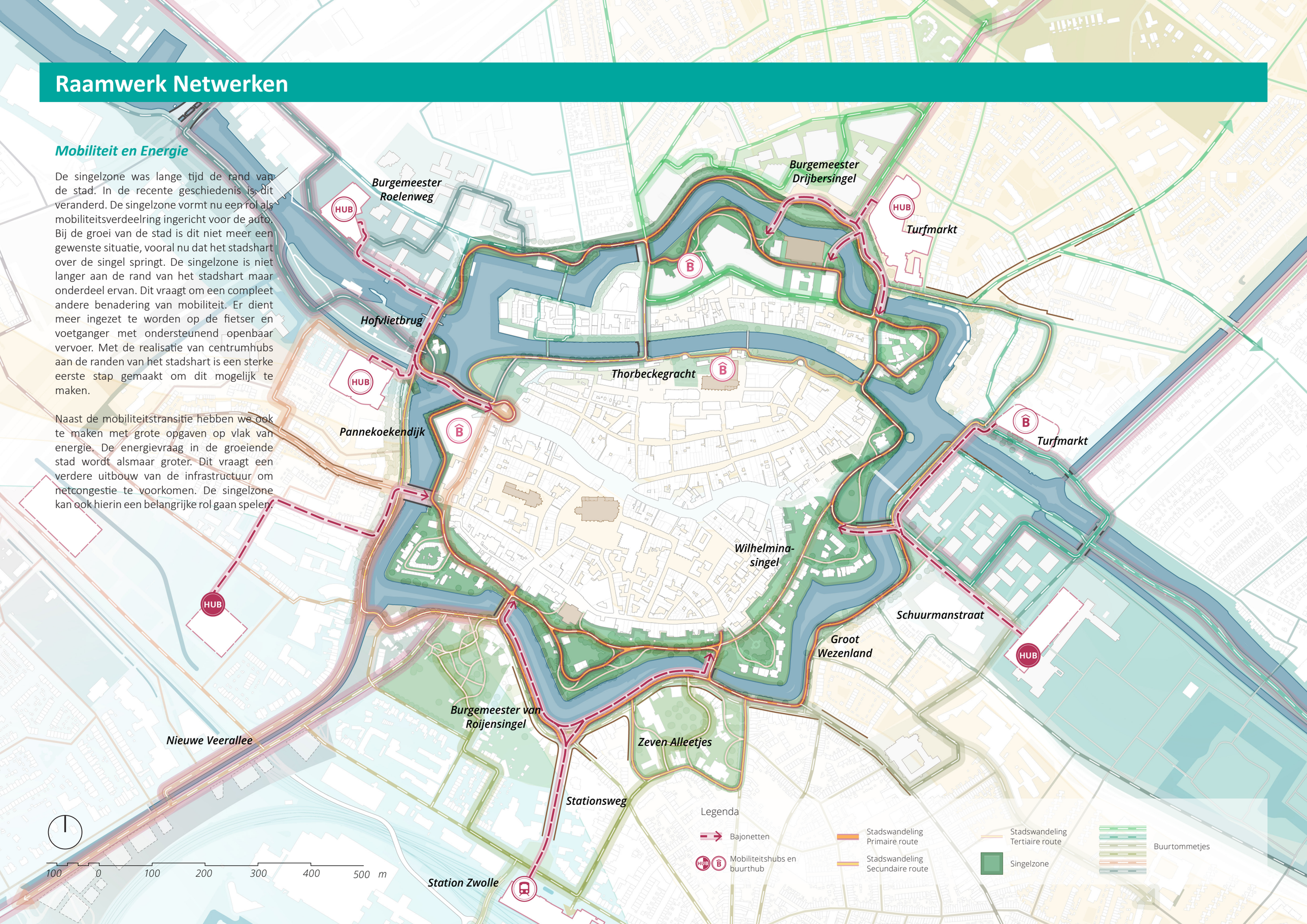

Raamwerk Netwerken

Mobiliteit en Energie

De singelzone was lange tijd de rand van de stad. In de recente geschiedenis is dit veranderd. De singelzone vormt nu een rol als mobiliteitsverdeelring ingericht voor de auto. Bij de groei van de stad is dit niet meer een gewenste situatie, vooral nu dat het stadshart over de singel springt. De singelzone is niet langer aan de rand van het stadshart maar onderdeel ervan. Dit vraagt om een compleet andere benadering van mobiliteit. Er dient meer ingezet te worden op de fietser en voetganger met ondersteunend openbaar vervoer. Met de realisatie van centrumhubs aan de randen van het stadshart is een sterke eerste stap gemaakt om dit mogelijk te maken.

Naast de mobiliteitstransitie hebben we ook te maken met grote opgaven op vlak van energie. De energievraag in de groeiende stad wordt alsmaar groter. Dit vraagt een verdere uitbouw van de infrastructuur om netcongestie te voorkomen. De singelzone kan ook hierin een belangrijke rol gaan spelen.

Opgave Mobiliteit en Energie

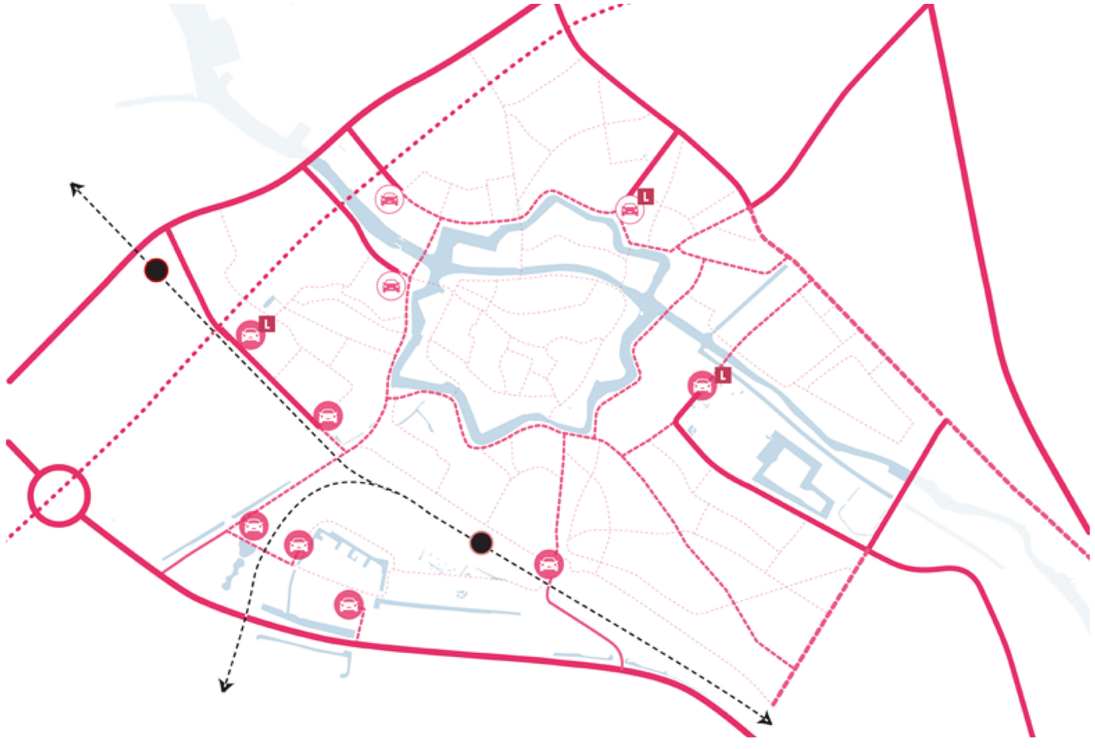
Mobiliteitstransitie

STOMP - principe

In de afgelopen jaren zijn er aanzienlijke stappen gezet om de binnenstad meer in te richten voor voetgangers. Zo worden er verschillende centrumhubs rond de binnenstad gerealiseerd om bezoekers van de stad op te vangen. Ook het stationsgebied is vernieuwd en omgevormd tot een voetgangers- en fietsvriendelijke zone. Deze ontwikkelingen markeren een verschuiving in het stadsbeleid, waarin de nadruk ligt op duurzaamheid en toegankelijkheid voor iedereen. Nu is het tijd om deze visie ook door te trekken naar de singelzone, waar de prioriteit eveneens bij voetgangers en fietsers zal liggen.

Het ontwerp voor de singelzone volgt het STOMP-principe, waarbij voetgangers en fietsers voorrang krijgen, ondersteund door efficiënt openbaar vervoer. De auto zal in deze nieuwe inrichting een secundaire rol spelen, aangepast aan de behoeften van een stad die meer ruimte geeft aan duurzame mobiliteit. Dit betekent niet alleen een herinrichting van de fysieke ruimte, maar ook een verandering in de manier waarop de stad beleefd en gebruikt wordt. Door de singelzone voetgangers- en fietsvriendelijk te maken, ontstaat een uitnodigende omgeving die bijdraagt aan de leefbaarheid en de sociale samenhang in de stad.

'De bereikbare stad' *(Ontwikkelprogramma ons Stadshart van morgen)*

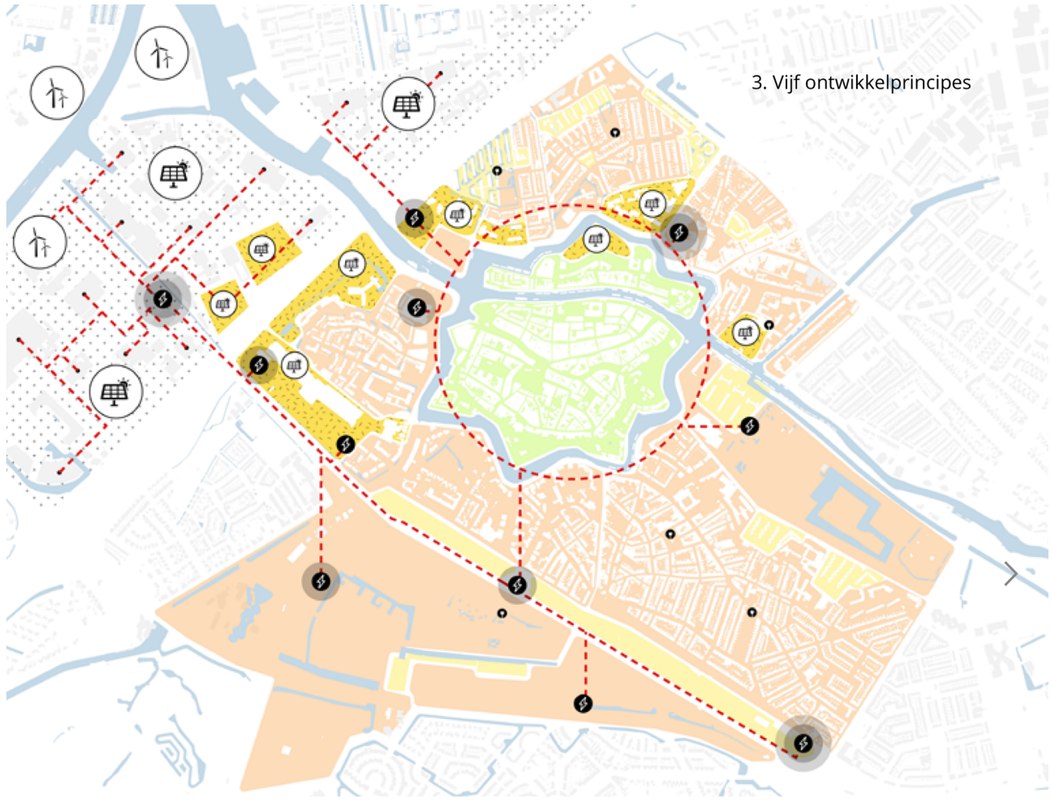

Netcongestie

Uitbreiding van het energienet

Net als veel andere plekken in Nederland kampt Zwolle op de korte termijn met netcongestie, wat grote gevolgen heeft voor nieuwe ontwikkelingen die zonder uitbreiding van het energienet niet aangesloten kunnen worden. De Singel van Zwolle kan in de toekomst een cruciale rol spelen in het versterken en uitbreiden van het energienet, wat ruimtelijke implicaties heeft voor het ontwerp van de singelzone. Hierdoor wordt het belangrijk om bij de herinrichting van de singelzone niet alleen rekening te houden met de huidige stedelijke behoeften, maar ook met de toekomstige eisen voor energievoorziening en infrastructuur.

'De duurzame en circulaire stad' *(Ontwikkelprogramma ons Stadshart van morgen)*

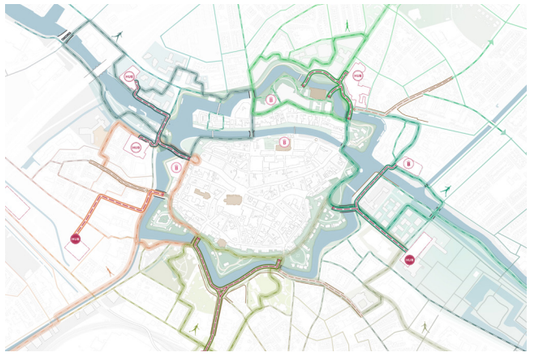
Bouwstenen

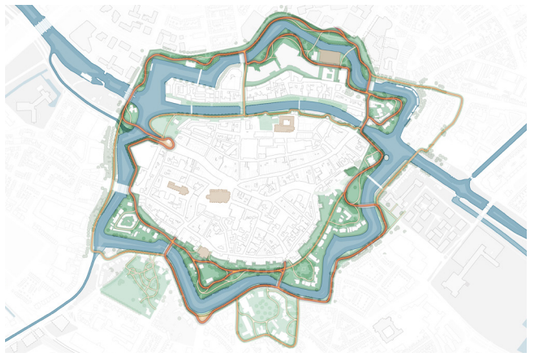
Verbindingen langs landschappelijke structuren

De singel van Zwolle verbindt de stad met het ommeland via langeafstandsroutes langs landschappelijke structuren zoals het Almelose Kanaal, de Willemsvaart en het Zwarte Water.

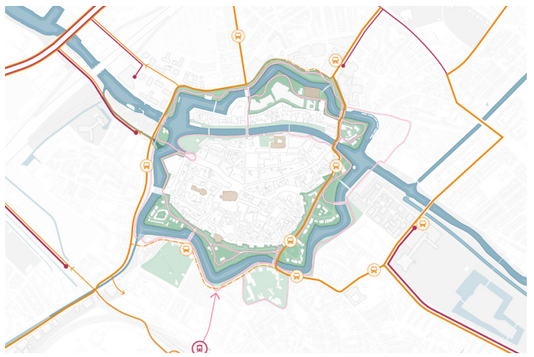
Fijnmazig netwerk verbonden met de buurt

De singelzone wordt sterk verbonden met de omliggende buurten door entreezones van hubs naar binnenstad en lokale kleinere buurtverbindingen, waar buurtbewoners op een prettige manier de singelzone kunnen bereiken.

De Stadswandeling

Een herkenbare, prettige en doorgaande wandelroute rondom de volledige Singel zorgt voor samenhang van de singelzone. Het maakt van de Singel een bestemming.

Uitnodigende OV Knopen

De singel van Zwolle wordt vanuit de belangrijkste OV-knooppunten direct toegankelijk via groene wandel- en fietsroutes, die bewoners en bezoekers uitnodigen om het gebied te verkennen. Zo wordt de singel een aantrekkelijke bestemming waar natuur, economie en recreatie centraal staan.

Verbindingen langs landschappelijke structuren

Historische landschappelijke routes

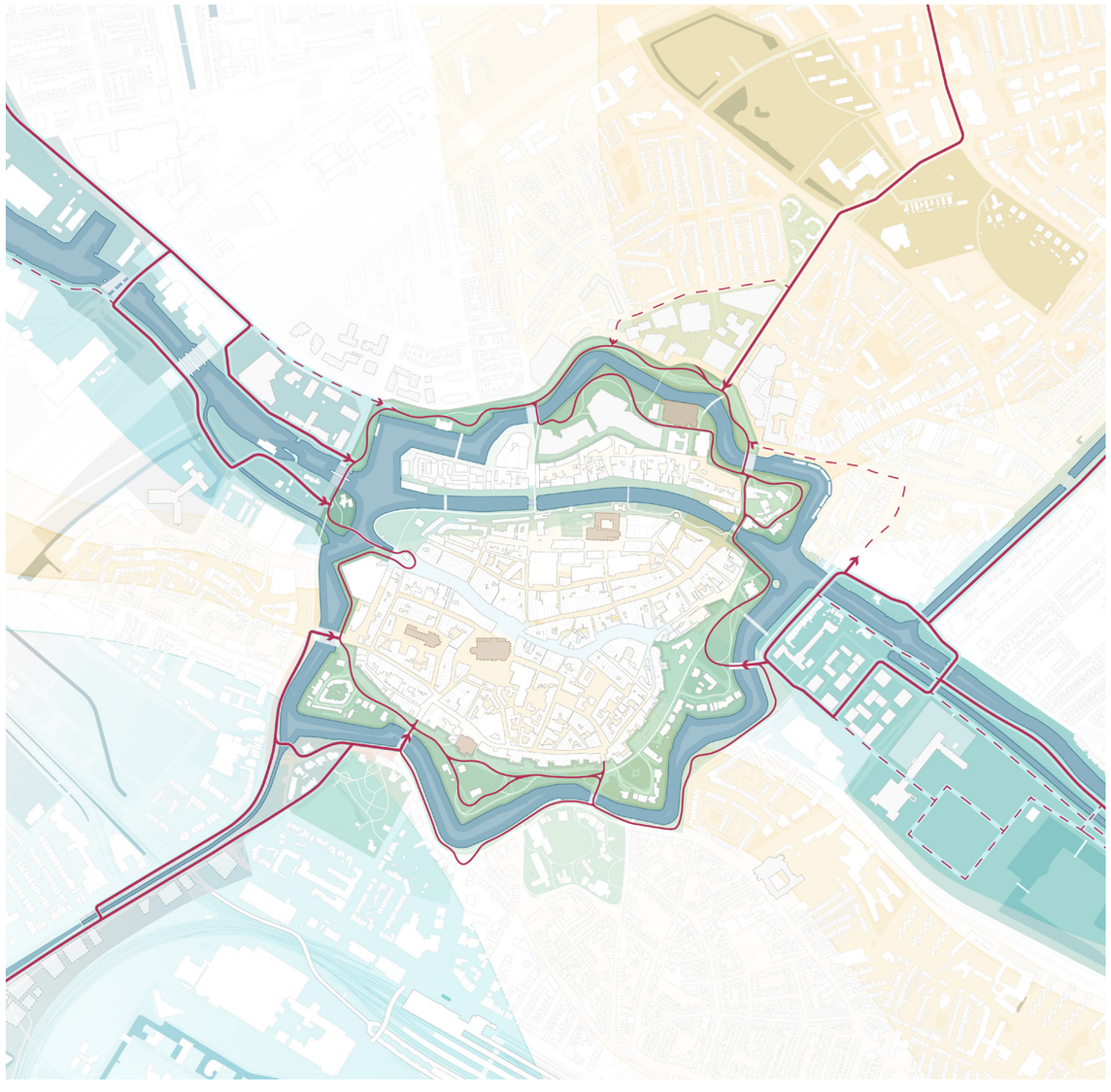
Zwarte Water

Willemsvaart

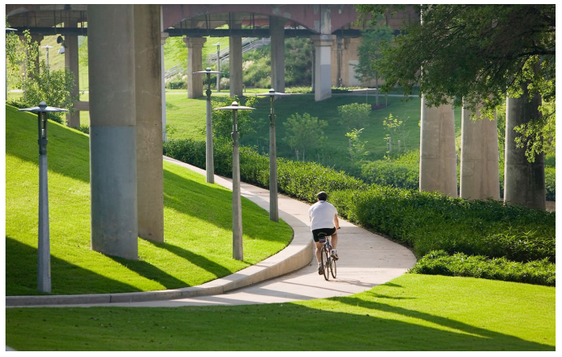
Diezerkade

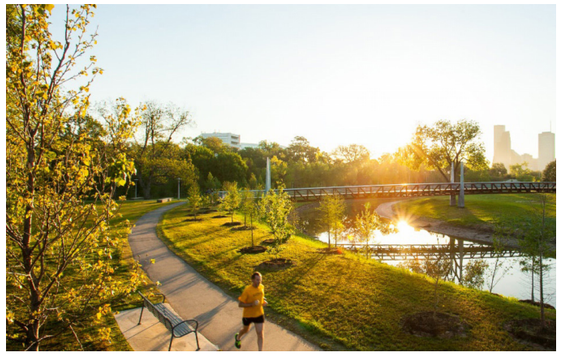

De singel als verbinder tussen stad, ommeland en grotere parkstructuren

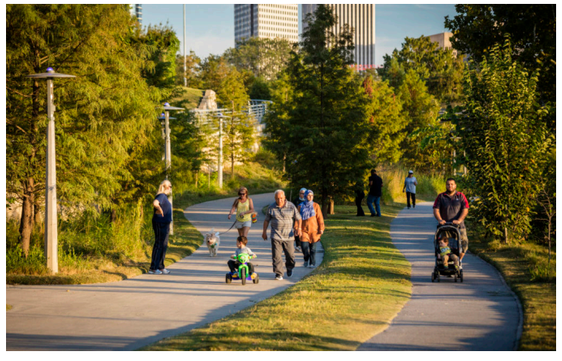
De singel van Zwolle vormt een belangrijke schakel in het netwerk van langeafstandsverbindingen die de stad en het omliggende landschap met elkaar verbinden. Deze routes volgen de grotere landschappelijke structuren, zoals het Almelose Kanaal, de voormalige Willemsvaart en de waterwegen richting het Zwarte Water. Hierdoor sluit de singel naadloos aan op regionale wandel- en fietsroutes, die door groene corridors en historische waterwegen de stad met het ommeland verbinden. Dit maakt de singel niet alleen een lokaal recreatiegebied, maar ook een toegangspoort tot het omliggende landschap en een belangrijk onderdeel van de regionale infrastructuur.

Referentiebeelden

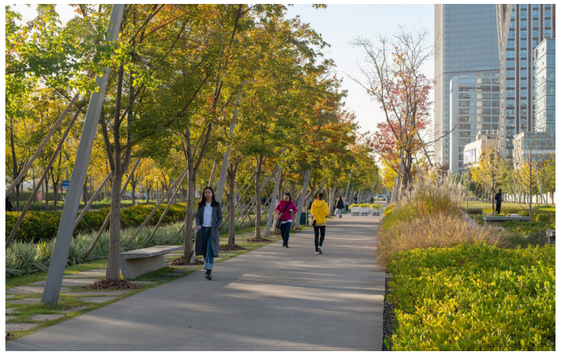

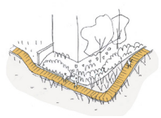

Fijnmazig netwerk verbonden met de buurt

Ingrediënten van de buurtommetjes

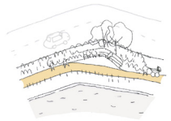
Meanderende paden

Doorlopende boardwalk

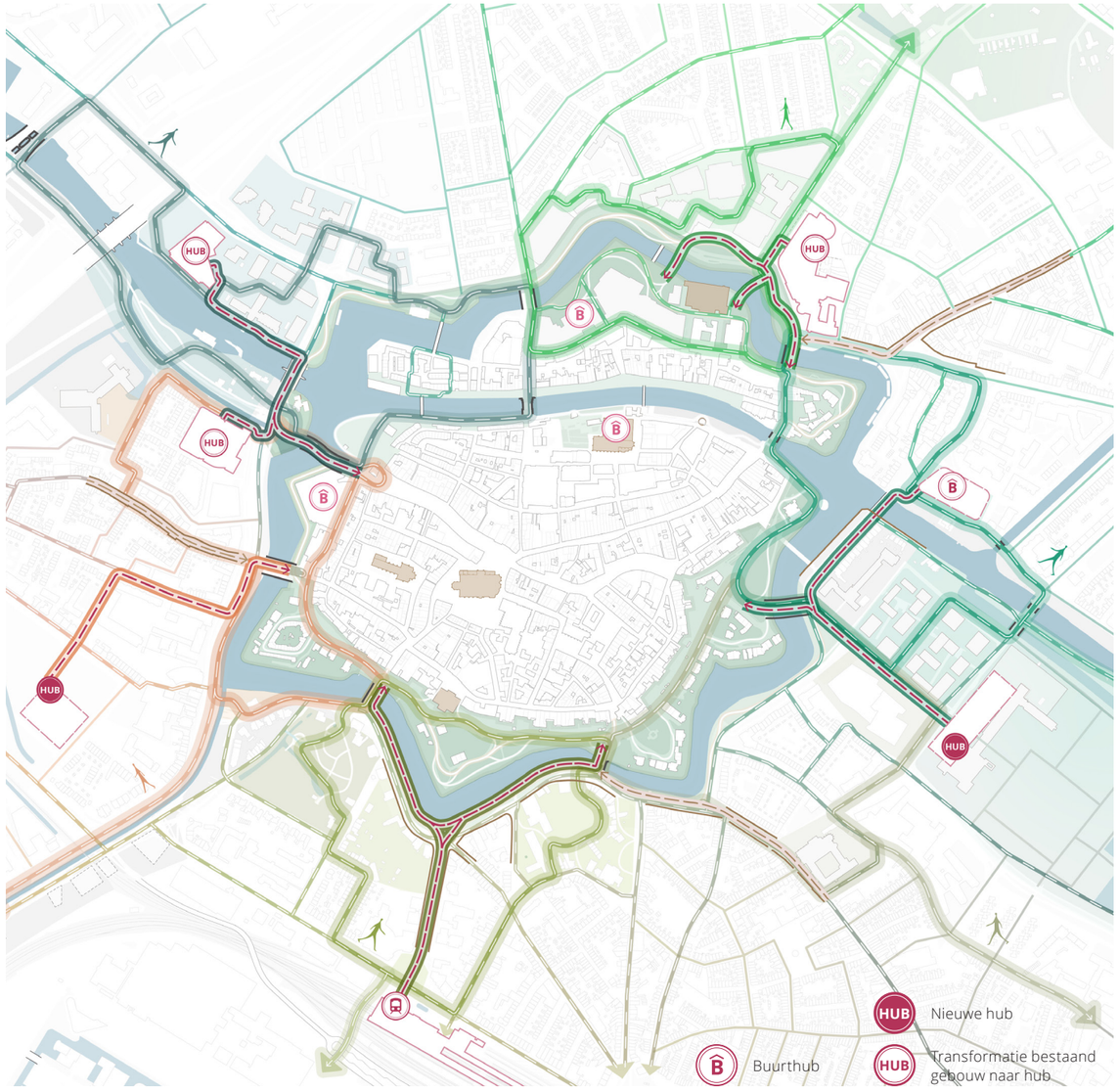
Samenkomende routes

Oeverpromenade

Structuren op het water

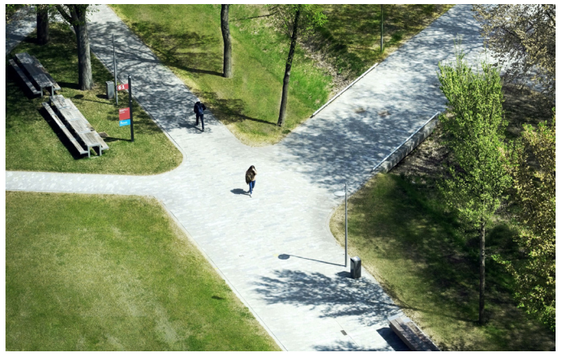
Verbinding met de omliggende buurten

Om de singelzone toegankelijk te maken voor iedereen, wordt het wandelnetwerk sterk verweven met de omliggende wijken. Hierbij ligt de nadruk op het creëren van verbindingen tussen de singel en belangrijke centrumhubs, zoals de zes parkeervoorzieningen voor bezoekers van de binnenstad en het treinstation als mobiliteitsknooppunt. Vanuit deze punten ontstaan veilige en aantrekkelijke wandelroutes naar het Stadshart, waarbij de historische bajonetvorm van de stadsentrees wordt gevolgd, zodat bezoekers langs de singel worden geleid voordat ze de binnenstad betreden. Daarnaast bieden de buurtroutes mogelijkheden voor bewoners om lokale ommetjes te maken, waardoor zij zowel de singel als hun eigen buurt op een prettige en toegankelijke manier kunnen beleven.

Referentiebeelden

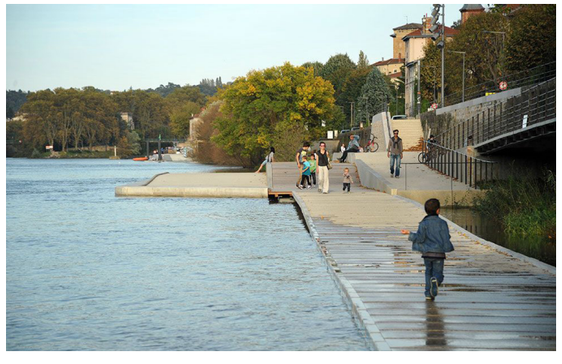

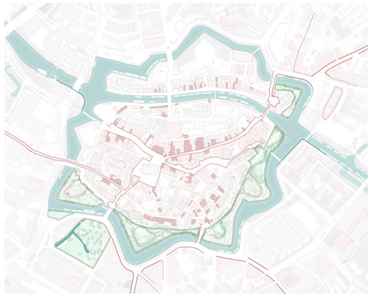

De Stadswandeling

Het terugbrengen van historische netwerken

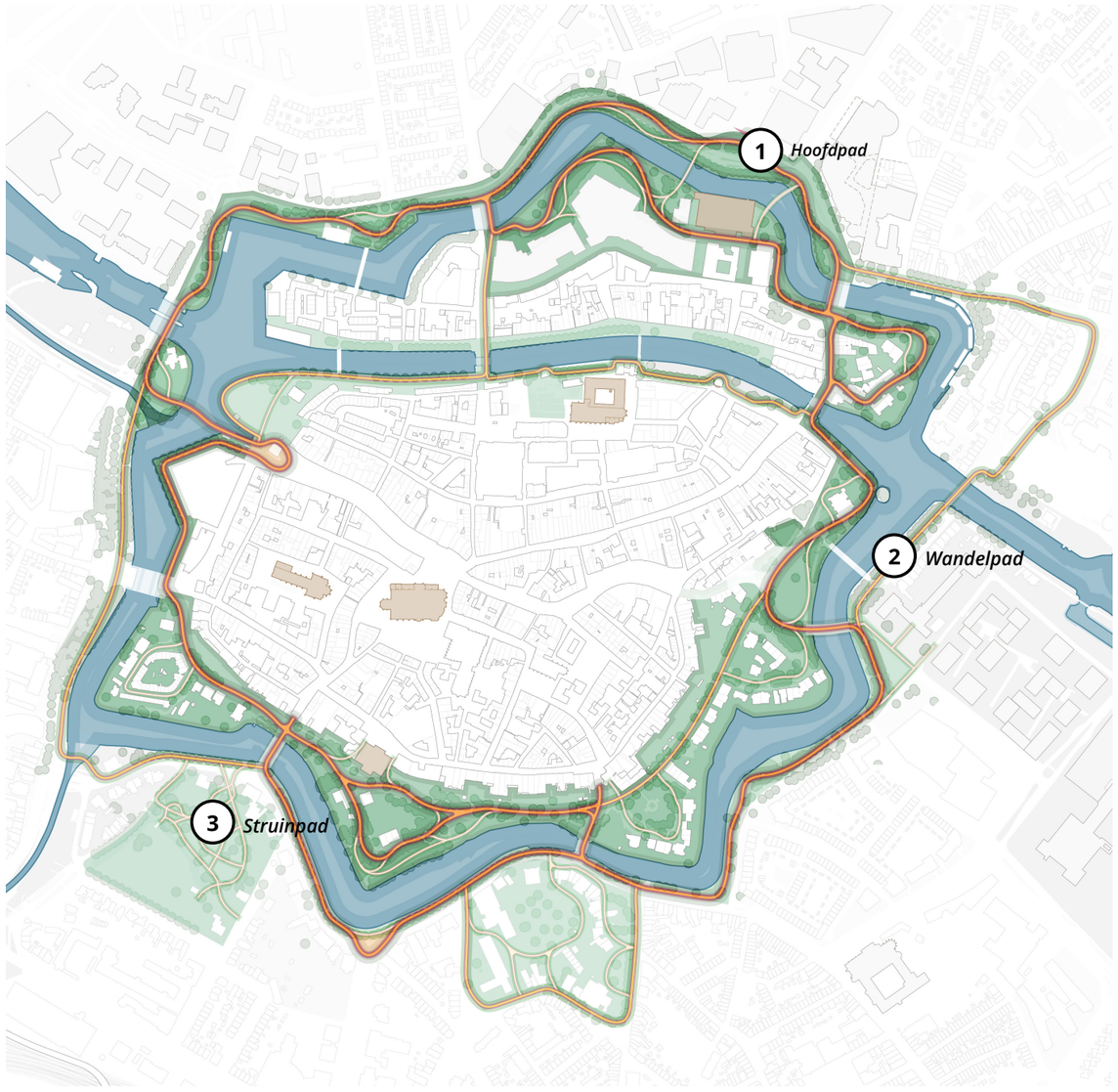
De historische Stadswandeling, 1866

Restanten van de historische structuren

Recreatieve routes langs het water

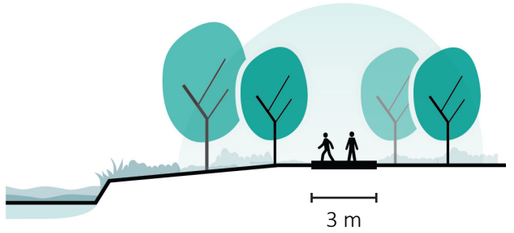
Doorgaande route langs de singel

De stadswandeling werd aangelegd na de ontmanteling van de vestingstad en functioneerde als 'openbare wandelplaats' in de Engelse landschapsstijl, ontworpen door de Utrechtse tuinarchitect Hendrik van Lunteren. De stadswandeling was onderdeel van het beleven van de natuur, wat enorm populair was onder de elite. In de loop der jaren zijn echter grote delen van de stadswandeling verloren gegaan.

Door de stadswandeling te herstellen, kan de Binnenstad zich opnieuw oriënteren op de singelzone. Dit vormt de verbindende route van de Singelzone, waardoor de gehele singel als een samenhangend geheel ervaren kan worden. De stadswandeling bestaat uit een hoofdpad dat van de binnenoever naar de buitenoever slingert. In de twee Engelse landschapsparken, Noorderpark en de Potgietersingel, wordt het hoofdpad aan beide zijden gerealiseerd. Waar het hoofdpad ontbreekt, worden secundaire wandelpaden aangelegd, zodat beide oevers altijd toegankelijk zijn. Daarnaast worden enkele korte fragmenten als struinpaden toegevoegd, die dienen als kleine belevingspaden.

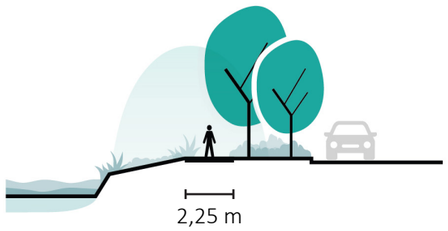
Basisprofielen

1 Hoofdpad

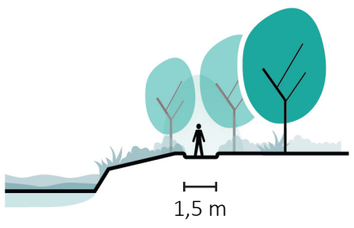

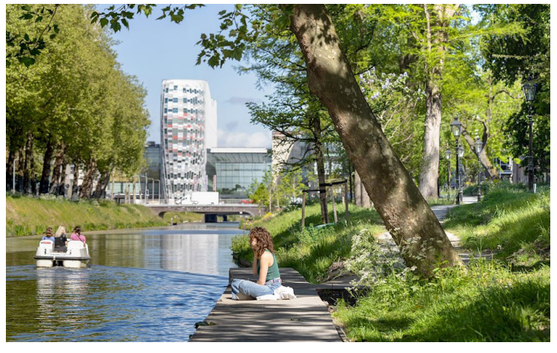
2 Wandelpad

3 Struinpad

Uitnodigende OV Knopen

Huidige OV knopen

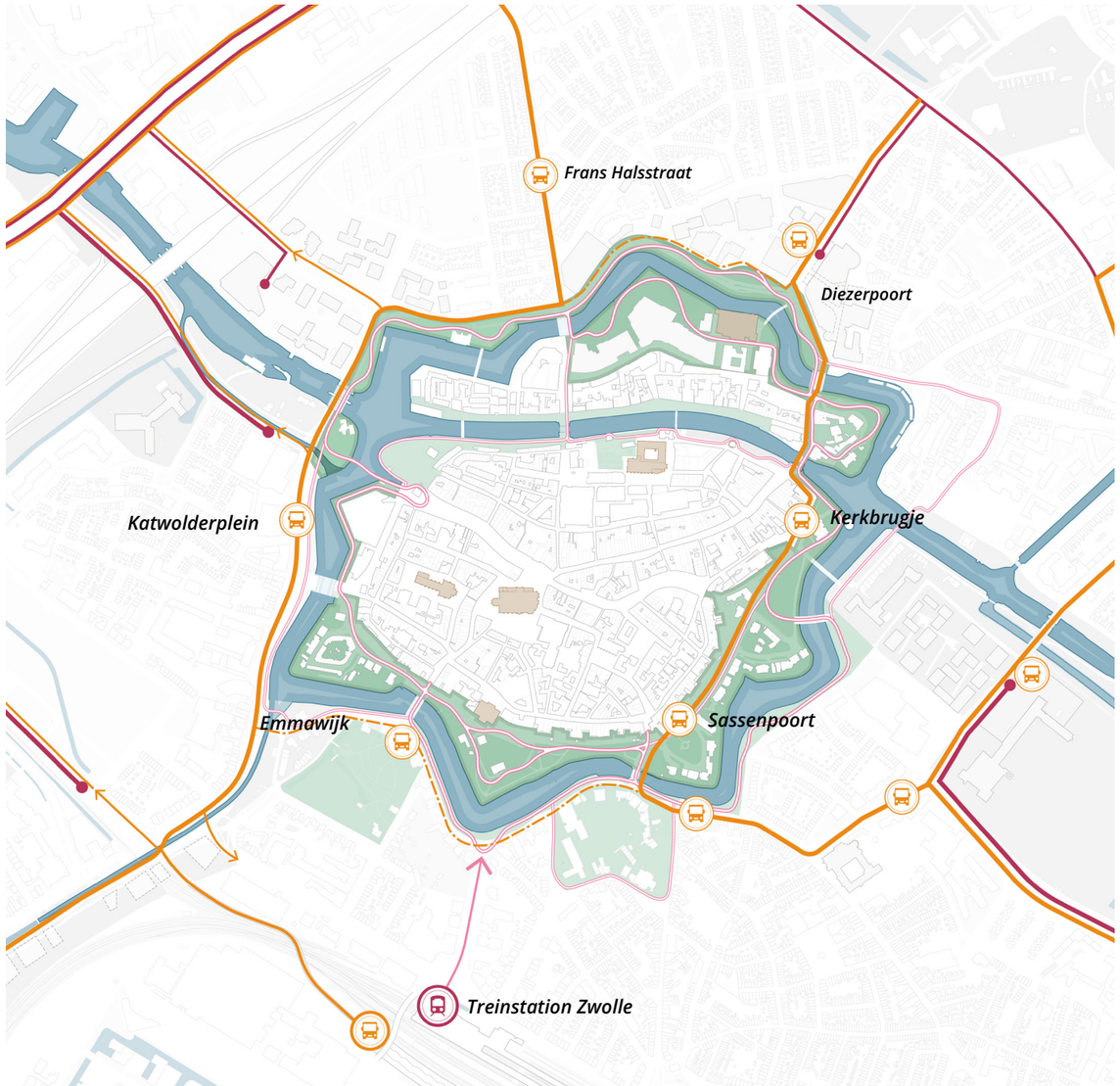
Stationsweg

Halte Katwolderplein

Halte Sassenpoort

Beleving van de Singel rond de OV-knopen

De singel van Zwolle wordt met zijn groene karakter een uitnodigend stadslandschap dat vanuit de belangrijkste OV-knopen, zoals het station en busstations, direct beleefbaar is. Door groene OV knopen en verbindingen te creëren tussen deze knooppunten en de singel, worden bewoners en bezoekers vanaf hun aankomst meteen betrokken bij het natuurlijke, bruisende en recreatieve aanbod van de stad.

De haltes worden meeontworpen als onderdeel van de Singel. De haltes zijn daardoor meer dan functionele op- en afstap locaties. Ze vormen kleinschalige verblijfsplekken, waar het prettig wachten is op openbaar vervoer.

Referentiebeelden

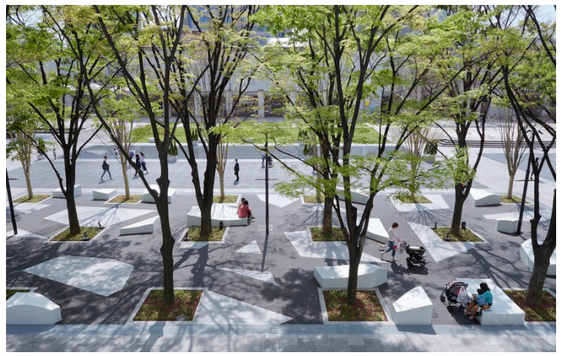

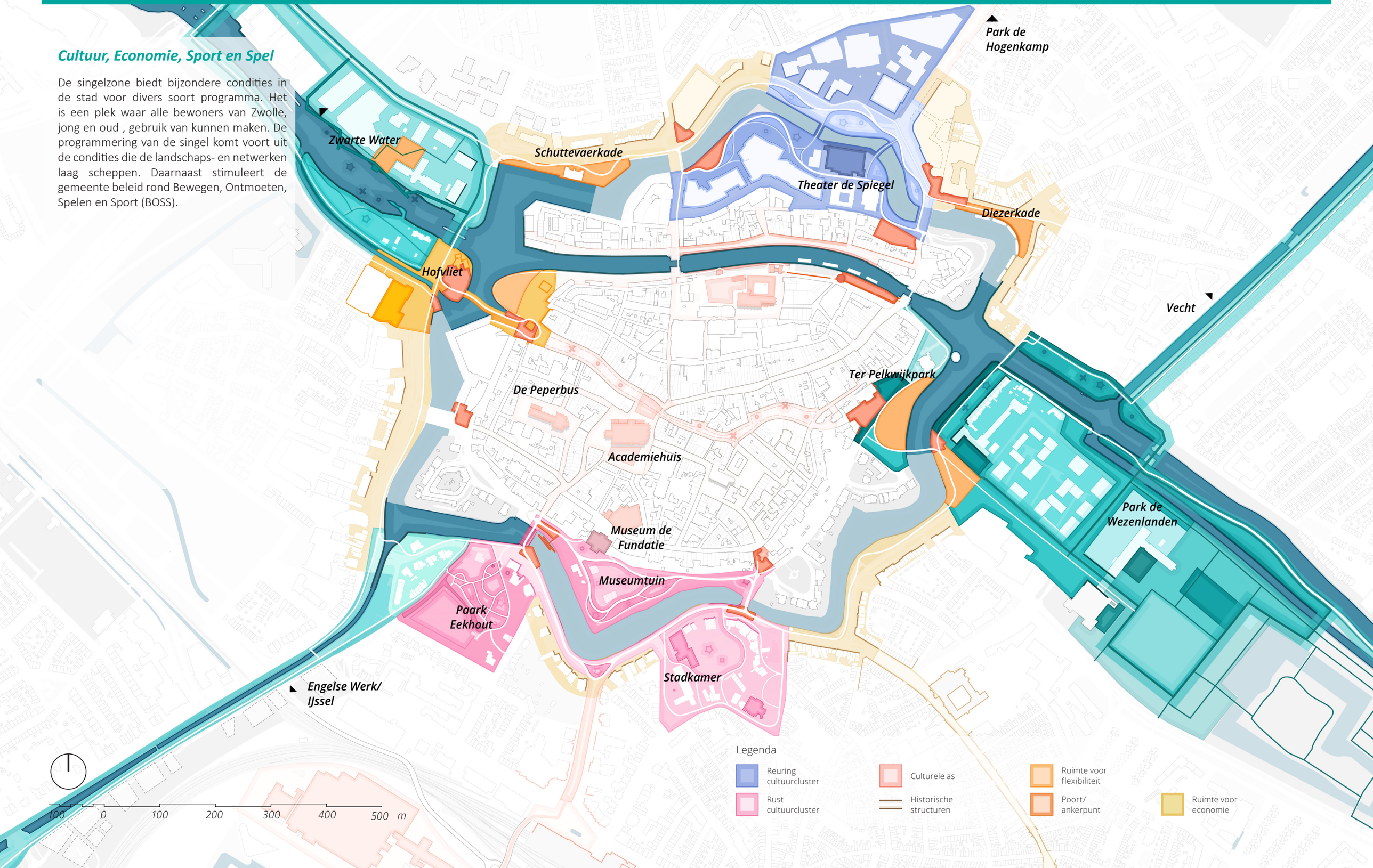

Raamwerk Occupatie

Cultuur, Economie, Sport en Spel

De singelzone biedt bijzondere condities in de stad voor divers soort programma. Het is een plek waar alle bewoners van Zwolle, jong en oud , gebruik van kunnen maken. De programmering van de singel komt voort uit de condities die de landschaps- en netwerken laag scheppen. Daarnaast stimuleert de gemeente beleid rond Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sport (BOSS).

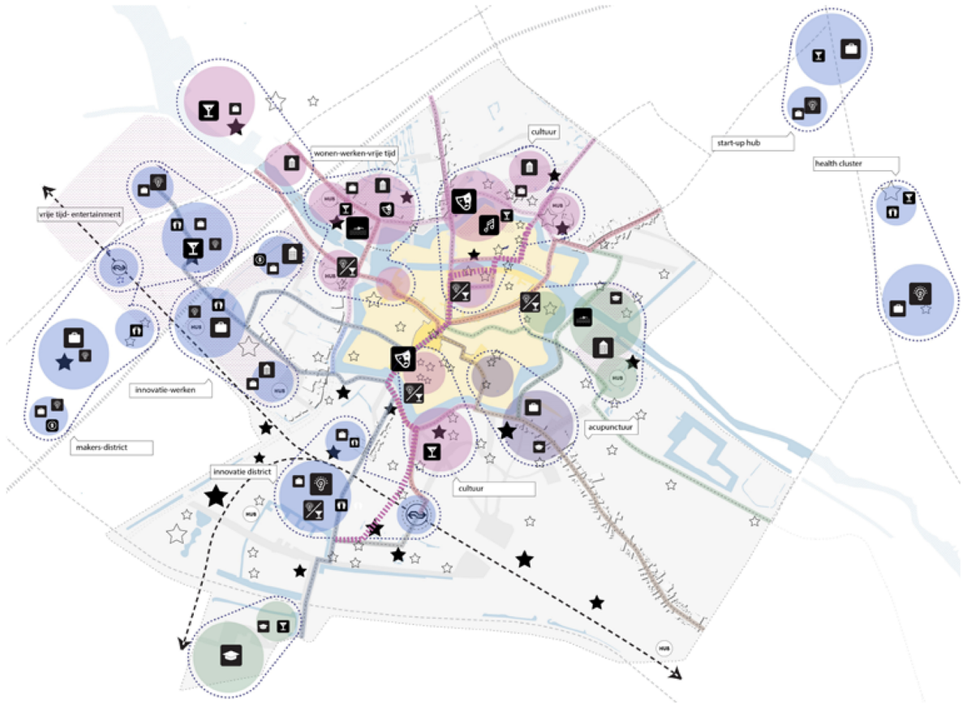
Opgave Occupatie

Economie, kunst en cultuur

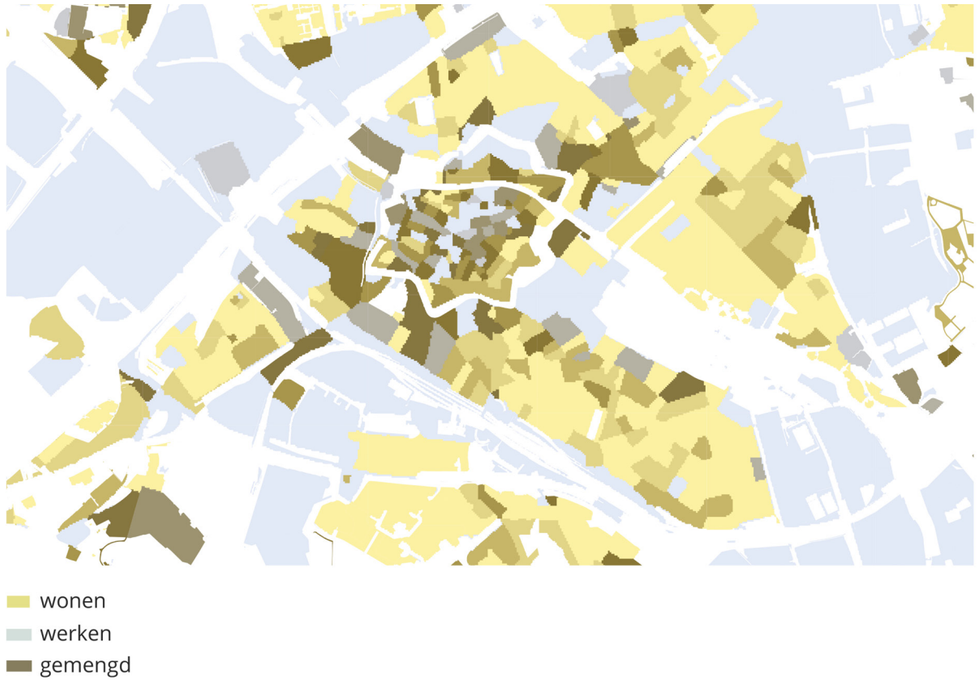
Creatieve, experimentele en innovatieve stad

Zwolle is van oudsher een ondernemende Hanzestad met een handelsgeest en een sterke focus op kansen. Het huidige Stadshart wordt gekenmerkt door een combinatie van winkels, wonen, cultuur en horeca. Hoewel de toekomstige omvang van het winkelaanbod onzeker is, blijft het centrum een belangrijke regiofunctie behouden voor winkelvestigingen. Zwolle huisvest veel creatieve ondernemers en heeft een levendige cultuursector, maar er is nog een groot tekort aan atelierruimte voor circa 350 culturele initiatieven. Kleinschalige werkfuncties en creatieve bedrijven zijn beperkt aanwezig, en het cultuurprogramma is deels 'verstopt'. De stad kan haar vestigingsklimaat verder versterken door de creatieve en culturele sector te ondersteunen en ruimte te creëren voor experiment, evenementen en kunst in de openbare ruimte. Door functies zoals wonen, werken, ambacht, cultuur en een gevarieerder winkelaanbod te ontwikkelen, kan Zwolle zich meer profileren als een creatieve, experimentele en innovatieve stad. Dit wordt ondersteund door nieuwe werkplekconcepten en investeringen in trekpleisters binnen en buiten het Stadshart, waardoor de stad aantrekkelijker wordt voor een breder publiek en een voedingsbodem biedt voor creatief talent. Samen met een groeiend productieklimaat, musea en podia voor muziek en theater, zal Zwolle reuring brengen als aanvulling op de rust die ontstaat door het herstel en de herinrichting van de Singelzone.

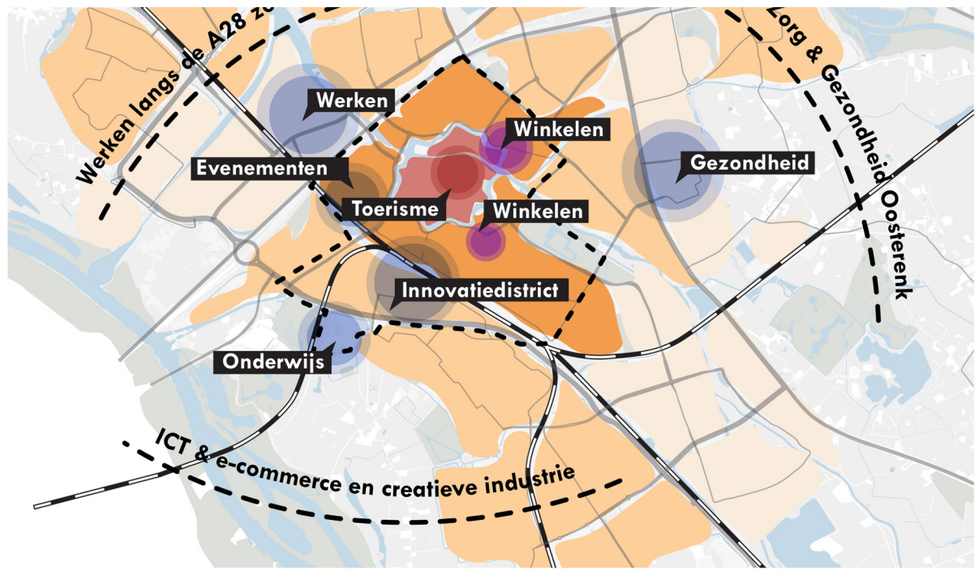
'De ondernemende en creatieve stad' *(Ontwikkelprogramma ons Stadshart van morgen)*

'Veelkleurigheid centrumgebied' *(Ontwikkelprogramma ons Stadshart van morgen)*

'Economische clusters' *(Ontwikkelprogramma ons Stadshart van morgen)*

Bouwstenen

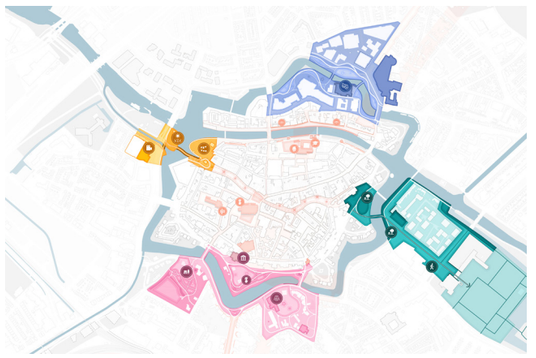
Economische hotspot in de stad

De singelzone biedt de juiste condities en bestaande aanleidingen om als een economische hotspot van Zwolle te functioneren.

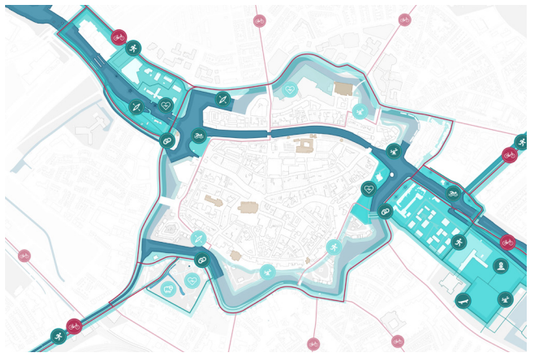
Entreezones van het Stadshart

Zwolle heeft veel geïnvesteerd in toegankelijke entreezones naar het stadshart, waarbij historische stadsentrees en voetgangersbruggen herkenningspunten zijn en activiteiten samenkomen, zodat de Singel goed aansluit op de binnenstad en wijken.

Diverse recreatieve clusters

Langs de singel zijn vier culturele, recreatieve en economische clusters te onderscheiden, die ieder een profiel vormen waar op voortgebouwd kan worden.

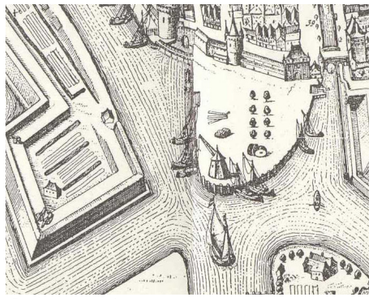

Sport en spelen langs de Singel

De Singel biedt ruimte voor sport en spel. Grotere sportvoorzieningen in de omliggende parken worden via de singel aan elkaar verbonden.

Economische hotspot in de stad

Historische economische hotspots

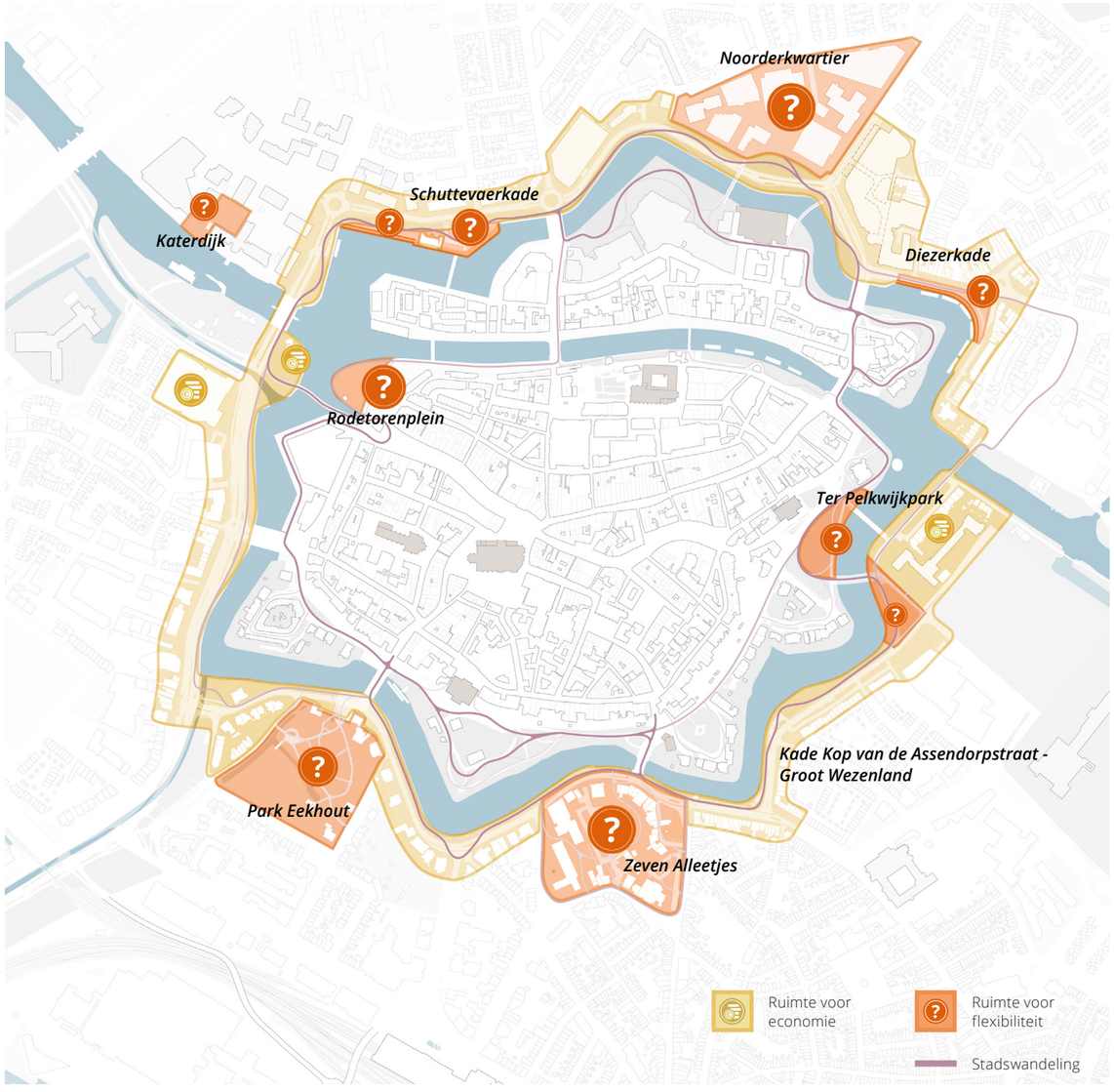
Rodetorenplein

Diezerkade

De Librije

Rijke mix van programma

De singelzone biedt een uitgelezen kans om de economische ontwikkeling van Zwolle een stevige impuls te geven. Door de singel te transformeren tot een aantrekkelijke bestemming op stedelijk niveau, kan het gebied uitgroeien tot een dynamische ontmoetingsplek voor zowel inwoners als bezoekers. Het is daarbij cruciaal om naast woonprogramma's ook te voorzien in diverse faciliteiten zoals horeca, cultuur en voorzieningen, die gezamenlijk bijdragen aan een levendige en veelzijdige omgeving. Dit gaat vooral om de buitenzijde van de Singel. Dit is nodig om de binnenstad over de Singels te laten groeien. Ook verbinden we op deze wijze de omliggende wijken met de binnenstad. Dit doen we niet alleen in de ontwikkelgebieden als Wezenlanden Noord, het Noorderkwartier en het Roelenkwartier, maar ook in de tussenliggende randen.

Referentiebeelden

Entreezones van het Stadshart

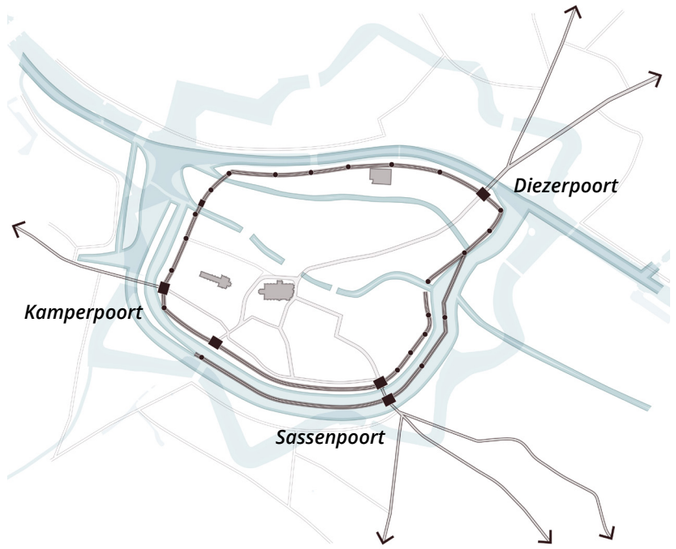
Entrees van de singelzone

Zwolle heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in het verbeteren van de entreezones naar het stadshart, met als doel een uitnodigende en samenhangende toegang te creëren. Deze entreezones functioneren als knooppunten waar verschillende verkeersstromen samenkomen en concentreren activiteiten en programma's die zowel bewoners als bezoekers verwelkomen. Ze vormen het gezicht van de singel en zorgen ervoor dat dit gebied als één geheel wordt ervaren. De stadsentreezones variëren in schaal; de historische stadsentrees dienen als belangrijke herkenningspunten langs de singel. Ook locaties met voetgangersbruggen worden ervaren als entrees van de Singel en het Stadshart. Monumentale gebouwen langs deze routes kunnen worden omgevormd tot bestemmingen met een openbare programmering, wat bijdraagt aan de levendigheid en reuring van het gebied. Door deze strategieën ontstaat een samenhangend en aantrekkelijk geheel dat de singel verbindt met het stadshart en de omliggende wijken.

Alle wegen leidden naar de Singel: Overzicht historische poortstructuren

Referentiebeelden

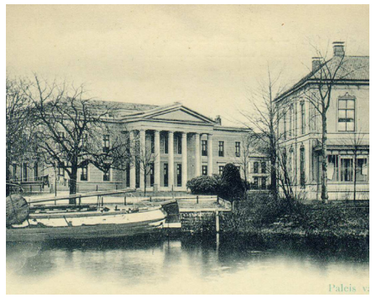

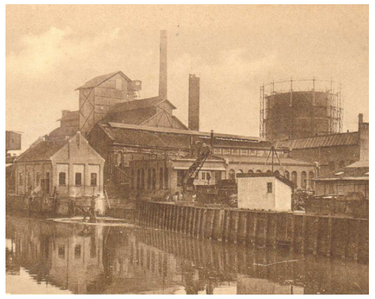

Diverse recreatieve clusters

Historische restanten als parels in de singelzone

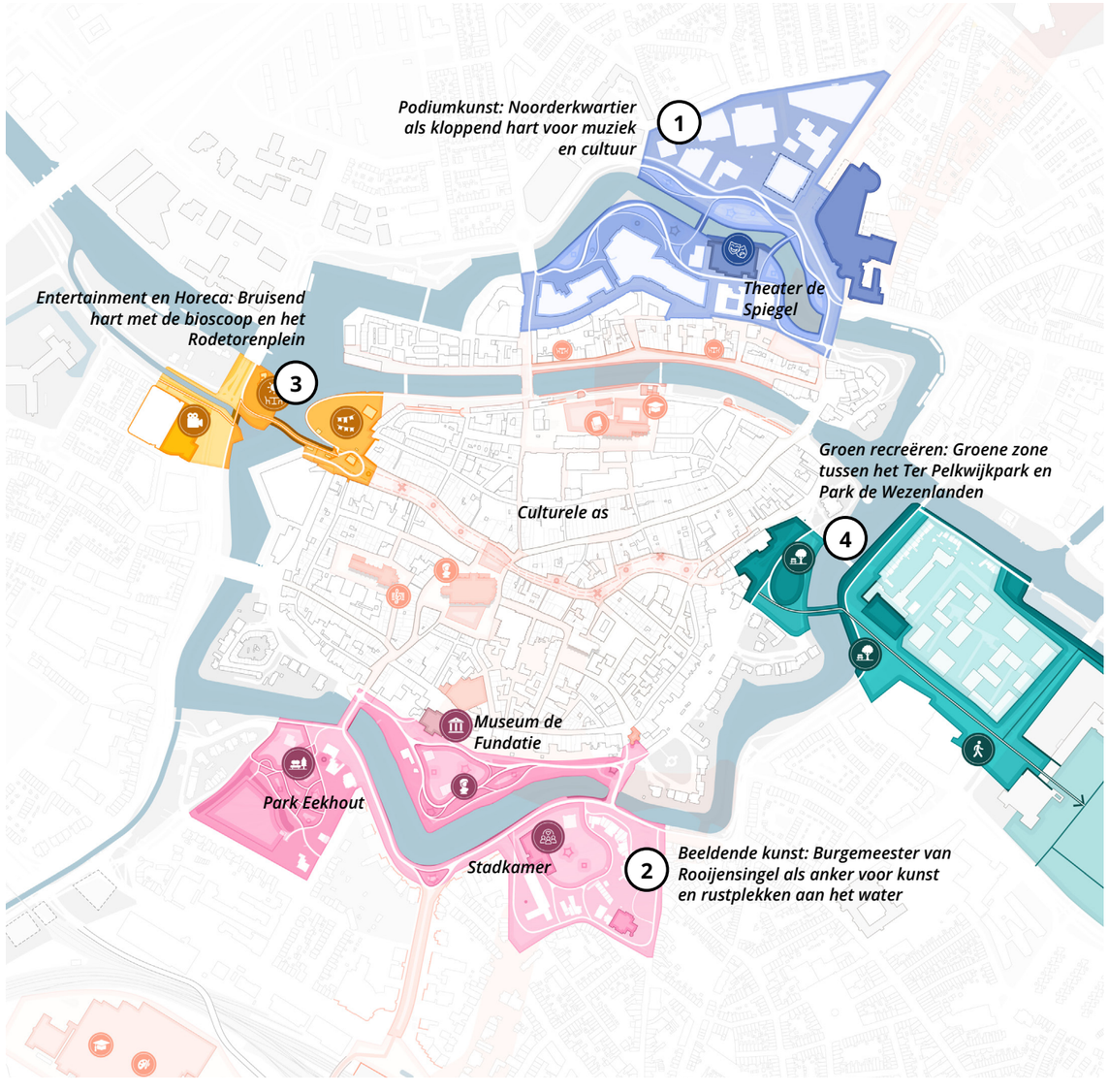
Paleis van Justitie, 1934

Oude Gasfabriek (Noorderkwartier), 1929

Grote Markt (Cornelis Springer)

Diversiteit in culturele clusters langs de Singel

De culturele as in Zwolle verbindt het stadshart met de spoorzone en reikt tot de IJssel en de Vecht, waarbij de Singel op twee punten belangrijke cultuurclusters raakt. Het noordelijke cluster, met De Spiegel en Hedon, staat voor podiumkunsten en culinaire levendigheid, terwijl het zuidelijke cluster, met de Fundatie, Stadskamer en Park Eekhout, bekend staat om beeldende kunst en rust. Deze clusters worden verbonden door de binnenstad en vervolgen hun route naar de Spoorzone via de Stationsweg en de passerelle.

Aan de westzijde van de Singel bevindt zich een entertainmentcluster rond het Rodetorenplein en de bioscoop, waar bezoekers samenkomen voor sociale en culturele activiteiten. Aan de oostzijde vormt het groen recreatiecluster, dat zich uitstrekt tussen het Ter Pelkwijkpark en Park de Wezenlanden, een rustige groene ruimte voor ontspanning en natuurbeleving, en biedt het een aangename aanvulling op de levendige cultuur- en entertainmentgebieden van de stad.

Thematische focus locaties

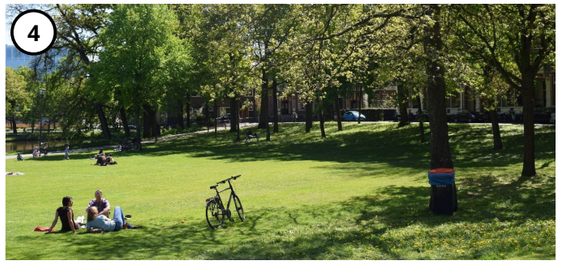

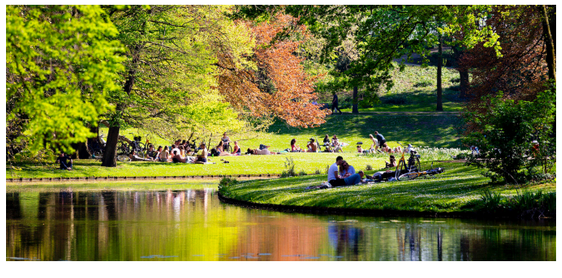

Sport en spelen langs de Singel

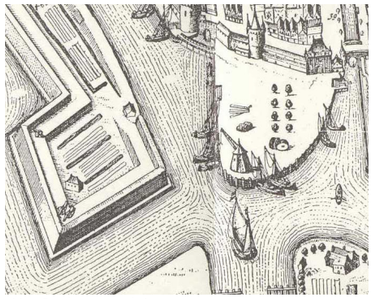
Historische (watergebonden) ankerpunten

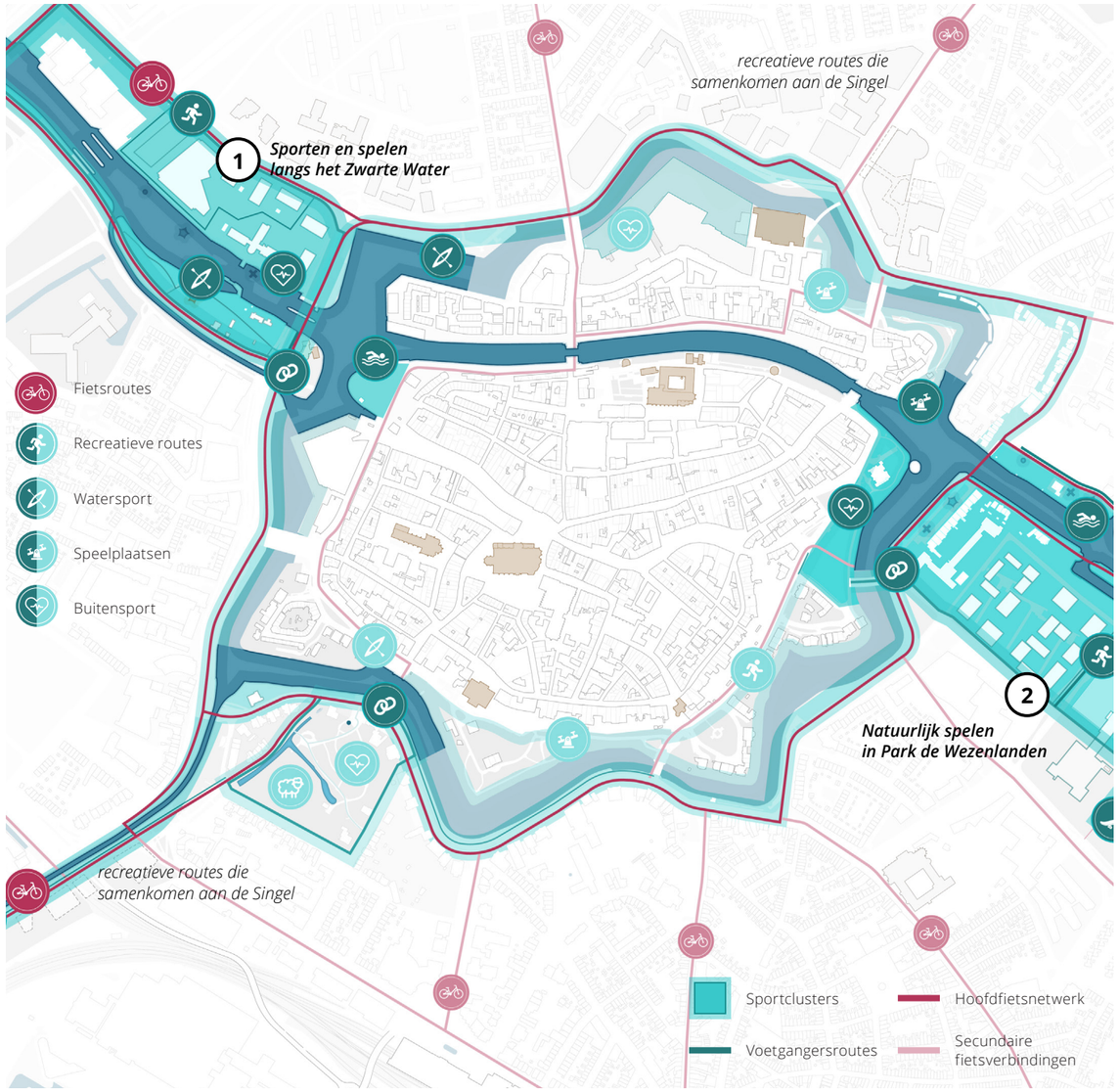
Turfmarkt met Watetoren

De oude Hofvliet

Het Rodetorenplein

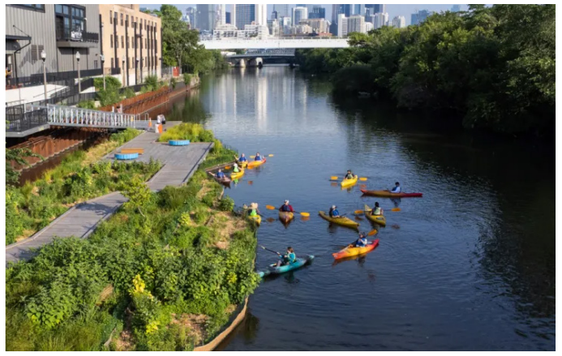
Sportroutes gekoppeld aan grote landschappelijke structuren

De sport en speelroutes zijn sterk verbonden met de grotere landschappelijke structuren. De groenstructuur tussen stad en buitengebied via Park de Wezenlanden , het Zwarte Water en de voormalige Willemsvaart zorgt voor recreatieve routes naar het ommeland, waardoor groen en water nabij is voor de gehele stad.

De Singel wordt complementair aan de grote parken in de stad. Het is niet de bedoeling om grootschalige sportvoorzieningen naar de Singelzone te verplaatsen. Wel willen we de Singel als recreatieve structuur sterk verbinden met deze omliggende parken, waardoor deze sportvoorzieningen beter bereikbaar worden.

Sport en spelen binnen de singel

Sport en spelen in parken nabij de singel

